

KÖNYV KÖNYVTÁR KÖNYVTÁROS

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

27. évfolyam 7. szám

2018. július

Tartalom

Könyvtárpolitika

Barátné Hajdu Ágnes: Értékeink a jövőt formálják – Vándorgyűléseink öröksége 3

Műhelykérdések

Mennei Várszegi Judit: Használó – közönség – közösség. Helyismeret és kapcsolatépítés az információk áramlásában 6

Konferenciák

Bánkeszi Katalin – Szepesi Judit: Összefoglaló a keszthelyi MKE Vándorgyűlés műszaki szekciójának munkájáról 14

Bényei Miklós: A bibliográfiai szekció a kilencvenes évek vándorgyűlésein 16

Béres Judit: Az év fiatal könyvtárosa 2018. Interjú Szüts Etelével 20

Béres Judit: Az év fiatal könyvtárosa 2018 – különdíj.
Interjú Jenei Ecseri Mariannal 23

Laki Ildikó: A kultúra társadalma – a társadalom kultúrája 26

Tamáskó Lajos: Felhőre könyvtárak! 32

Olasás

Gombos Péter – Szinger Veronika: Magyarország (is) olvas a gyerekeknek 35

Husztó Ágnes: Mit olvas a digitális generáció? Interjú Gombos Péterrel
a 2017-es olvasásfelmérés eredményeiről 42

Könyv

Béres Judit: Biblioterápia olasz módra 50

From the contents

Ágnes Hajdu Barát: Our Values Shape Our Future – Heritage of the AHL Annual Conferences (3)

Péter Gombos – Veronika Szinger: Hungary (also) Reads to Kids (35)

Ágnes Huszti: Digital Generation's Reading Habits – a Survey from 2017 (42)

Cikkeink szerzői

Bánkeszi Katalin, az OSZK Könyvtári Intézet címzetes igazgatója; *Barátné Hajdu Ágnes*, az MKE elnöke, az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet Könyvtártudományi Tanszék tanszékvezető egyetemi docense; *Bényei Miklós*, a Debreceni Egyetem Informatikai Kar Könyvtárinformatika Tanszékének ny. címzetes egyetemi tanára; *Béres Judit*, az OSZK Könyvtári Intézet munkatársa, a 3K főszerkesztője, a Pécsi Tudományegyetem BTK Könyvtár- és Információtudományi Tanszékének adjunktusa; *Gombos Péter*, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar docense, a Magyar Olvasástársaság alelnöke; *Huszti Ágnes*, okleveles informatikus könyvtáros (ELTE); *Laki Ildikó*, szociológus, a Szegei Tudományegyetem ETSZK Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszékének tanszékvezető főiskolai docense; *Mennyeyiné Várszegi Judit*, a Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér ny. osztályvezetője, az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének elnöke; *Szepesi Judit*, az OSZK e-learning tanácsadója; *Szinger Veronika*, a Neumann János Egyetem Pedagógiai Karának főiskolai docense, a Magyar Olvasástársaság vezetőségi tagja; *Tamáskó Lajos*, INKA programmenedzser

Szerkesztőbizottság:

Bánkeszi Lajosné (elnök)

**Bartos Éva, Dancs Szabolcs, Mezey László Miklós, Németh Márton,
Szeifer Csaba, Venyigéné Makrányi Margit**

Szerkeszti:

Béres Judit

A szerkesztőség címe: 1827 Budapest I., Budavári Palota F épület; Telefon: 224-3791; E-mail: 3k@oszk.hu;

Internet: www.ki.oszk.hu/3k

Közreadja: a Könyvtári Intézet

Felelős kiadó: **Fehér Miklós**, a Könyvtári Intézet igazgatója

Technikai szerkesztő: **Nagy László**

Borítóterv: **Gerő Éva**

Nyomta a NALORS Grafikai Nyomda, Vác

Felelős vezető: **Szabó Gábor**

Terjedelem: 8,25 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenését támogatja az

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Nemzeti Kulturális Alap

Nemzeti Kulturális Alap

Terjeszti a Könyvtári Intézet

Előfizetési díj 1 évre 4800 Ft. Egy szám ára 400 Ft.

HU-ISSN 1216-6804

Barátné Hajdu Ágnes

Értékeink a jövőt formálják

Vándorgyűléseink öröksége¹

Tisztelt Vendégeink! Kedves Kollégák!

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete az egyik legrégebbi kulturális egyesület, mely kimagasló reprezentativitással bír, professzionálisan működő és az általa képviseltek érdekében hatékonyan cselekvő szervezet. Megkerülhetetlen szakmai partner minden, a könyvtárak és a könyvtárosság jövőjét meghatározó kérdésben. A 2016-2021 közötti stratégiánk küldetésében szerepel és szakmai érdekképviselőnk elemeként jelenik meg többek között a könyvtárosi kompetenciák folyamatos építése; önmagunk szüntelen fejlesztése; szolgáltatásaink szintjének emelése; olvasóink és látogatóink elégedettségének növelése, információhoz való hozzáféréseinek biztosítása érdekében. Ehhez járul hozzá múltunk szakszerű feltárásának, hagyományaink ápolásának igénye; identitásunk növelése, szakmai elhivatottságunk megalapozása; a társadalom szolgálatában, az életminőség növelésében betöltött könyvtári hozzájárulás és szerep felismerése. Különösen igaz ez akkor, amikor az 50. ünnepi vándorgyűlésen vagyunk Keszthelyen. Címünk a 2016-ban megalkotott stratégiánkhoz, de egyben az évfordulóhoz is kötődik:

Értékeink a jövőt formálják – Vándorgyűléseink öröksége

Választott témánk természetesen nem kizárólag a múlt eredményeinek áttekintésére indít bennünket, bár ennek is megvan a maga értékmegőrző, motiváló funkciója, hanem rámutat a könyvtáraknak és a könyvtárosoknak a versenyképes ország kialakításában betöltött meghatározó szerepére, valamint arra, hogy az általunk vallott értékek tudatosítása és képviselete komoly előrehaladást indukál mind szűkebb, mind tágabb környezetünkben, a társadalomban. Elég csak utalni az elmúlt év sikeres egyesületi rendezvényeire, ahogy számos összegzést adtunk hazai és nemzetközi szinten is arról, hogy milyen magyar könyvtári hozzájárulások vannak az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljaihoz, és az ezzel kapcsolatban megjelent magyar és angol nyelvű kiadványunkra, mely mind az IFLA

vezetőségéhez, mind az ENSZ magyar missziójához, mind Áder János köztársasági elnök úrhoz eljutott. Az MKE és a magyar könyvtárosok munkájának elismerésül kaptunk meghívást a 2018. június 28-án és 29-én New Yorkban tartott Global Convening rendezvényre, ahová az IFLA International Advocacy Programjában 35 legsikeresebben teljesítő ország könyvtáros egyesületei kaptak meghívást, és köztük volt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete is! Ezúton is köszönöm mindenkinek, akik a tavalyi szemináriumokon és programokon részt vett és mindazoknak, akik mindennapi munkájuk során támogatják ezeket az elveket, segítettek összegyűjteni a jó gyakorlatokat, vagyis kedves MINDANNYIUKNAK! Ahogy Glória Perez Salmerón IFLA elnök többször is hangoztatta, minden könyvtáros munkájának lényege, hivatásának eszenciája az, hogy segít és támogat, ha kell információval, tudásmegosztással, információs műveltség kialakításával, szociális érzékenységgel, formális és nemformális oktatással.

A könyvtárak nap mint nap demonstrálják, hogy segítik az ENSZ 2030 Agenda alapvető küldetésének teljesülését. Vagyis a „*Leave No One Behind*” „*Senkit nem hagyunk el/ Senkit nem hagyunk magára*” elve – nem ábránd, hanem valóság a könyvtárakban és az egyesületben is.

Központi témánk arra szeretné ráirányítani a figyelmet, hogy a könyvtár és a könyvtáros ma már nemcsak hídként, hanem aktív szereplőként jelenik meg az értékközvetítés terén, tudatosan törekedve arra, hogy hatékony legyen a sikeres jövő érdekében. Hadd erősítsem meg ezt egy IFLA jelmonddal: *Our vision! Our Future! – A mi jövőképünk, a mi jövőnk!!*

Idei témánk alapfeladatainkból, a környezet adta kihívásokból, és az ezekre választ kereső stratégiáinkból formálódott ismét. Hagyományosan megjelenik benne az IFLA idei konferenciájának központi gondolata: *A könyvtárak átalakítása. A társadalom átalakítása* – utalva arra, hogy a könyvtárak előtt álló kihívásokra adott válaszaink nemcsak intézményeinket, hanem egész társadalmi környezetünket is átalakítják. Vagy ahogy a pár napja hivatalába lépett Amerikai Könyvtáros Egyesület elnöke, Loida Garcia-Febo választott jelmondata mondja: *Libraries equal strong communities! A könyvtárak egyenlőek az erős közösségekkel! A könyvtárak jelentik/ biztositják az erős közösségeket!*

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete következetesen törekszik arra, hogy rendezvényein olyan témákat közvetítsen, amelyek a világ trendjeit, a könyvtárosság jövőjét és az IFLA törekvéseit tükrözik, ugyanakkor érzékeny érdeklődéssel figyeli más tudományterületek eredményeit, és ezek megállapításaira is tekintettel szélesre nyitja mindazon ismeretek körét, mellyel munkájának szakmaiságát, készségeinek körét, felkészültségét növelheti. Erre kiváló példa idei plenáris előadónk, Freund Tamás professzor úr, a Magyar Tudományos Akadémia alelnökének előadása.

Vándorgyűlésünkön, mely az év központi rendezvénye, építünk a civil szerepvállalás fontosságára, és értékeink képviselésével a jövő iránt érzett felelősségünk nyilvánul meg. Idén immár ötvenedik alkalommal! Ünnepi alkalomra gyűltünk össze. Az MKE elnöksége és a helyi szervezők törekedtek arra, hogy emlékezetessé tegyék ezt az alkalmat. Erre mutat az elnökségben ülők személye is. Először üdvözölhetjük körünkben Fekete Péter államtitkár urat, mutathatjuk meg neki értékeinket, legalábbis a programok szintjén. Az emlékezés ideje a holnapi kispelenáris lesz, ott köszöntjük majd az első vándorgyűlés résztvevőit is.

2018-ban Keszthely, a Balaton fővárosa ad otthont a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 50. vándorgyűlésének. 1989 után térünk ide vissza és 2016 után a Pannon Egyetemre. Az a város, mely történetét egészen az újkőkorig vezetheti vissza, gazdag művelődéstörténeti örökséggel, különleges kulturális élettel, nagyhírű és történelmi jelentőségű egyetemmel rendelkező, remek helyszín. A gazdag természeti adottságok, a csábító Balaton, a néprajzi és történelmi emlékekben dús vidék számos kirándulási lehetőséget kínál az idelátogató kollégák számára. A figyelmes és elhivatott házigazdáknak köszönhetően emlékezetes napokat élünk meg ismét ezen a nyáron. A sok érdekes előadás, konzultáció mellett alkalmat találunk majd a személyes találkozásokra, a baráti és szakmai beszélgetésekre, de a város és az itt működő könyvtárak életének megismerésére is.

Köszönöm kedves házigazdáinknak, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zala Megyei Szervezetének, a Pannon Egyetem Georgikon Kara és a Fejér György Városi Könyvtár munkatársainak, valamint minden önkéntesnek, hogy fáradtságot nem ismerve segítettek előkészíteni rangos rendezvényünket (Pappné Beke Judit, Pőr Csilla). Pazar ötleteikkel gazdagították elképzelésünket, vendégszeretetük segítségével otthon érezhetjük magunkat, hivatásunkat meghatározó kérdésekről folytathatunk beszélgetéseket, hallgathatunk előadásokat.

Pár nappal ezelőtt az ENSZ Dag Hammarskjöld könyvtárának igazgatója, Thanos Giannakopoulos úgy üdvözölt bennünket, hogy köszönti a hazatérőket! Mert mi könyvtárosok minden könyvtárban otthon vagyunk. Így van ez, így érezzük most is. A vándorgyűléseken, bárhol van is, hazaérkezünk. Barátok és ismerősök között vagyunk! Éljük ezzel a lehetőséggel!

És most első meglepetésként, hadd nyújtsam át világszervezetünknek, az IFLA elnökének, Glória Perez Salmerónnak az üdvözlését, aki jó munkát, sok örömet és szép napokat kíván az 50. vándorgyűlés résztvevőinek. Sajnos a New York Public Library-ben lévő terek nagyon zajosak, visszhangosak, a sok tisztítás ellenére is még hallhatóak – köszönet a keszthelyi Tv munkatársainak –, de kérem, fogadják szeretettel Glória Perez Salmerón videóüzenetét.²

Jegyzet

1. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete 50. vándorgyűlésének plenáris ülésén, Keszthelyen, 2018. július 4-én elhangzott köszöntő írásos változata.
2. <https://www.youtube.com/watch?v=nf0M9gF1pZ4&feature=youtu.be> 19:53

Barátné Hajdu Ágnes köszöntőbeszède

Mennyeiné Várszegi Judit

Használó – közönség – közösség

Helyismeret és kapcsolatépítés az információk áramlásában

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Helyismereti Könyvtárosok Szervezete XX. Országos Helyismereti Konferenciáját a fenti címmel 2018. július 25-27. között Győrben rendezte meg, a társszervező és házigazda Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Térrel együttműködésben.

A szervezet és az intézmény jó kapcsolata 2008-ra nyúlik vissza, az akkori megyei könyvtár fogadta a XV. Országos Helyismereti Konferenciát. Idén a korszerűsített, külsejében megújult Kisfaludy Könyvtár rendezvényterme és helyismereti részlege adott otthont a tanácskozásnak.

A három nap programja a hagyományoknak megfelelően épült fel: a köszöntők után országos és nemzetközi kitekintést kaptunk a generációk, kiemelten az ifjabb generáció megváltozott viselkedési szokásairól, a helyismereti gyűjtemények körükben történő népszerűsítéséről. A második nap délelőttjén a helyismereti tartalmak digitalizálása, megőrzése, szolgáltatása témakör mellett a közösségteremtő könyvtári tevékenység került előtérbe, majd a zárónap délelőttjén a fogadó város és megye helyismereti tevékenységet végző munkatársai mutatták be gyűjteményeiket, közösségépítő tevékenységüket, valamint a készülő Győr-monográfiáról is szó esett.

A két szervezet által alapított Kertész Gyula-díjat idén az MKE Bibliográfiai Szekció javaslatára Pogány György nyugalmazott könyvtárigazgató kapta. A laudáció után a díjazott meleg szavakkal elevenítette fel Kertész Gyulával kapcsolatos emlékeit.

A szakmai programok mellett a résztvevők esti sétahajózás során ismerkedtek Győr történelmével, épített örökségével, a második nap délutánján pedig a Szigetköz vidékével, Lébény, Hédervár, Kimle és Vének települések nevezetességeivel.

A nyitó napon *Radnóti Ákos* alpolgármester köszöntő szavai után *Borsa Kata* fesztivál-és rendezvényszervező ismertette Győr város pályázatát az Európa Kulturális Fővárosa 2023 cím elnyeréséért. A pályázat központi témája az ÁRAMLÁS – a pozitív filozófia

Sétahajózás a konferencia résztvevőivel

kulcsfogalma –, legyen szó természeti jelenségről, az információátadás virtuális vagy valós formájáról. A város Debrecen és Veszprém mellett aspirál a címre és a rendezés jogára. „Hogy az életünket jobbá tegyük, az élményeinket kell jobbá tenni.” Csíkszentmihályi Mihály gondolata áthatja a város pályázatát.

Tari Annamária – aki több éve rendszeresen foglalkozik a fogyasztói társadalom hatásaival, a média és az emberi tényezők összefüggéseivel, a társadalmi változások egyénekre ható vonásaival – nyitó előadásában érzékletesen leírta, tipizálta és összehasonlította az X, Y, Z és Alfa generációk viselkedési jegyeit, segítséget nyújtva ezzel a könyvtárosoknak, akik különböző korú felhasználókkal kerülnek kapcsolatba munkájuk során. A pszichológus *Online generációk a könyvtárban... – a változások megértése az Információs Korban* című előadásában felhívta a figyelmet arra, hogy az online tér beleszól a személyiség fejlődésébe, infantilizál, a közösségi média pedig súlyosan rongálja az énképet. A 2005 után született Alfa generáció tagjai már az online tér gyermekei, jellemző rájuk a koraérettség, a családi rendszerben sokszor kilógnak a megszokott keretből. Számukra az első benyomás nagyon fontos, gyorsan ítélnek, nem brand-hűek, és fogyasztói magatartásuk jóval magabiztosabb, mint az előző generációké, kritikusak, folyamatos elvárásaik vannak. A változás lett az állandó tényező az életükben. Az előadó azt tanácsolja, próbáljunk megértően és elnézően közelíteni a fiatalokhoz, mert érzelmeik instabilak, „a közösségi terük egy zárt katlan, amiben fortyogó agresszív hömpölyt látunk”, és amiből nem lehet jól kijönni. Elvették tőlük a felhőtlen gyerekkort. *Tari Annamária* azt javasolja a helyismereti könyvtárosoknak, hogy próbáljanak „jó fejek lenni” a fiatalokkal! *Tari* szerint „félő, hogy a gondolkodás, megértés, narráció letűnt műfajokká válnak”, pedig aki könyvet olvas, képes a lassú gondolkodásra, a képzelőerő segítségével leszünk képesek az aktív gondolkodásra.

Tamáskó Máté szociológus *Hagyomány és örökség* című előadásában bemutatta egy lehetséges formáját annak, hogyan lehet bevonni a fiatalokat a helytörténeti adatgyűjtésekbe. Néhány alapfogalom, mint hagyomány, örökség, történelem, elbeszélés és mese meghatározása, és a közöttük lévő különbség tisztázása után az előadó több más kurzus mellett részletesen ismertetett egy egyetemi foglalkozást – az 1956 utáni újjáépítés emlékezete az Üllői úton –, melynek keretében olyan világ képe nyílt meg a hallgatók előtt, amit nem éltek meg, „amelyben a kétféle múltkép, a spontán hagyományozódás és tudatos örökségalkotás összekapcsolódik.” Az egyetemi kurzus keretében az „unoka” korú fiatalok

és a helyi lakosok, azaz a nyugdíjas korú elbeszélők között az „oral history” keretében „spontán” interakció alakulhatott ki a történetet elmesélő és az azt hallgató fiatal között. Elmondható, hogy a hallgatók által készített interjúknak dokumentációs értéke, közösségépítő szerepe van, és a módszer visszahozta az információátadás egyik régi formáját: az idős a fiatalnak adja tovább az információt.

A következő előadó, *Márföldi István* alapvető megállapítása az online helyismereti tartalmakhoz kapcsolódott: „nem elsődlegesen a gyűjtemények bővítése a feladat, hanem ajánlókat kell készíteni a meglévők használatához.” A *Digitális helyismereti archívumok népszerűsítése a fiatalok körében* című előadás számos kérdéskört érintett a témában. Piacképes ajánlat-e a könyvtár a tartalomra vágyó fiatalok körében? Milyen tartalomfogyasztók a fiatalok? Tari Annamária felvezető előadása nagyban segítette a hallgatóságot e korosztály jellemzőinek megismerésében és megértésében. A Márföldi István által megfogalmazott kérdésre, hogy *Mi a baj a hazai könyvtári digitális archívumokkal?* az előadó válaszaiból a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiában is megfogalmazott gondolatot idézzük: „A közgyűjteményeknek a kulturális örökség őrzőiből, a kulturális örökség első számú, autentikus, forrásértékű megosztóivá kell válniuk.” A digitális archívumfejlesztő útmutatást adott arra, hogyan népszerűsítsük helyismereti gyűjteményünket a fiatalok körében és a Facebook-on, majd ismertette azt a top 10 marketingeszközt, melynek segítségével hatékonyabban tudjuk reklámozni a helyismereti tartalmakat. Az előadás második felében olyan külföldi és hazai ötleteket, gyakorlatokat mutatott be az előadó, melyeket jól lehet hasznosítani a helyismereti információk iránti igény, valamint a fiatalabb generáció lokális érdeklődésének felkeltésére.

A nap záró előadását *Rózsa Dávid*, a KSH Könyvtár főigazgatója tartotta *A túl nagy számok törvénye. A könyvtárak és statisztikájuk* címmel. A helyismereti gyűjteményekben dolgozó könyvtárosok is rendszeres adatszolgáltatói az országos kulturális statisztikai rendszernek, és remélik, hogy a készülő új adatszolgáltatási rendszer a könyvtárak megváltozott szerepét, a használatot és szolgáltatásokat jobban fogják tükrözni. Rózsa Dávid az új könyvtári szolgáltatások között említette többek között a digitális tudástárakat, a helyismereti wikiket, az intézményi repozitóriumokat, a nyílt hozzáférésű kiadványokat. Az előadó rámutatott a jelenlegi adatszolgáltatási rendszer anomáliáira, és ismertette a készülő új kérdőív alapkonceptióját és az elvárásokat, melyeket figyelembe kell vennie az adatszolgáltatásnak. A 2018-as kérdőív a Könyvtári Intézet honlapján elérhető.

A csütörtöki napon *Moldován István*, az OSZK, E-könyvtári Szolgáltatások Osztályának vezetője és *Drótos László*, az OSZK kísérleti webarchiválási projektjének témafelelőse vállalkozott arra, hogy az általuk feltett kérdésre, *Ki őrzi meg a helyi webet?* válaszokat adjanak. Egy lehetséges megoldás: *Helyismereti vonatkozású internetes tartalmak archiválása webbarátással*, amit előadásuk címe is javasol. Moldován István felhívta a figyelmet a digitális tartalom fontosságára és veszélyeztetettségére, azaz eltűnésének lehetőségére. A rendkívüli gyors avulás miatt ma már nem beszélnek hosszú távú, csak 10-15 évre történő megőrzésről. A digitálisan születő kultúra gyűjtésére jött létre a Magyar Elektronikus Könyvtár, később az Elektronikus Periodika Adatbázis, majd a Digitális Képtárhely. Drótos László már 2006-ban felhívta a figyelmet arra, hogy archiválni kell a digitálisan létrejött tartalmakat. Javaslatára egy webhelyekből álló magyar internet archívum (MIA) létrehozására, az OSZK-ban 2017 elején elindult Országos Könyvtári Rendszer projekt keretében valósulhat meg. Az OSZK webbarátás projektjének jelenlegi helyzetéről az öt-

letgazda, Drótos László számolt be. A két éves kísérleti projekt azzal a céllal jött létre, hogy az internetes források hosszú távú megőrzésének érdekében megeremtsse a lehetőségét egy leendő magyar internet archívumnak. Tematikus aratásokat végeztek több mint 5 ezer webhelyről: könyvtárak, levéltárak, múzeumok, egyetemek, kutatóintézetek, önkormányzatok honlapjairól, továbbá történet eseményalapú webaratás is, pl. a téli olimpia, országgyűlési választások témáiról. Az eredeti honlaptulajdonosoktól kapott engedélyek után a nyilvános demó archívumban elérhető kb. 120 honlap, blog és időszaki kiadvány, teljes szövegű keresővel, metaadatokkal.¹ Helyi webarchívumok létrehozására is tett javaslatot az előadó. Webaratásra várnak a régió történetével, társadalmával, kultúrájával, földrajzával stb. foglalkozó weblapok és webhelyek, helybéli intézmények honlapjai, regionális hírportálok, a helyi közélet és kultúra szereplőinek nyilvános közösségi oldalai. Arra a kérdésre is választ kaptak a konferencia résztvevői, hogy milyen technikai háttérrel és kinek a közreműködésével valósítható meg a helyi webarchívum létrehozása. A mikor kérdésre a válasz: „minél előbb, mert a digitális kultúránk nagyon tünékeny!”

Az előadást kerekasztal-beszélgetés követte a helyismereti tartalmak digitalizálása, megőrzése és szolgáltatása témában. *Takáts Béla*, a Verseygy Ferenc Könyvtár szakmai igazgatóhelyettese moderálta a beszélgetést, melyen *Moldován István* és *Drótos László* mellett *Sándor Tibor*, a FSZEK Budapest Gyűjteményének osztályvezetője vett részt. A rövidített hozzászólások a személyek monogramjai után olvashatóak.

T.B.: A már meglévő webarchívumok mire használhatók? Jelentős részük csak offline a könyvtárakban használható.

D.L.: Jelen idejű médium, ha lesz már múltja, olyan dolgokra is fel lehet használni az archív anyagokat, amire még nem is gondolunk. Eddig soha fel nem ismert összefüggések rajzolódhatnak ki általuk. Használják egyetemi szinten, pl. divatkutatáshoz, hiteles másolatok szolgáltatásánál jogi eljárások esetében.

M.I.: Amire szintén nem gondoltak annak idején, a számítógépen lévő szöveget fel lehet olvasatni a vakok számára okos szoftverekkel. A modern szakirodalmi folyóiratok szövegeit bizonyos elemzésre használták fel az MTA Nyelvtudományi Intézetében. Fotók, régi térképek szintén nagy mennyiségben elérhetők egyes webhelyeken.

S.T.: A Hungaricanában található Budapest időgép régi utcanév keresője jó példa arra, hogyan lehet gigantikus mennyiségű webanyagot elhelyezni régi térképekre. Az 1916-os címtárból mintegy 40 000 adatot töltöttek fel. A felhasználó több kategória közül választhat, pl. egyházi, kulturális, oktatási vagy vendéglő épületet keres, a térképen lévő ikonra kattintva látszódnak az adott épülethez tartozó információk: tulajdonos neve, telekkönyvi adatai. A klasszikus helytörténeti munkának újra nagy jelentősége lesz, azzal a különbséggel, hogy a könyvtáros felköltözik az internetre, hogy onnan szolgáltatson.

T.B.: Régen a könyvtárak működtek együtt, ma nem a könyvtárak, hanem a könyvtárosok működnek együtt. Feladatmegosztásra lenne szükség, különösen a digitalizálás terén.

D.L.: A webes archiválás nem igényli annyira a koordinációt, jó, ha több helyen is mentik az oldalt, mert más-más eredményt kapunk. Együttműködni elsősorban a metaadatok terén érdemes. Amerikában 1996 óta nemzetközi szintű webarchiválás folyik, szeretnénk megkapni tőlük a magyar vonatkozású anyagot. Felvetődik a kér-

dés, miért fontos, hogy saját tulajdonunkba kerüljön ez az anyag? A külföldi szakembereknek nincs rálátásuk arra, mit kell sűrűbben menteni, mi fontos számunkra. Sokkal több információt tudunk kinyerni és szolgáltatni, ha mi kezelhetjük az archivált anyagot.

A kerekasztal résztvevői

A következő előadás keretében *Tolnai Gáborné Lakatos Mónika*, a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Digitális Szolgáltatások Osztályának vezetője az intézmény digitalizálási gyakorlatáról számolt be. A tevékenységgel önálló osztály keretében foglalkoznak, a digitalizálás mellett különböző online felületeket menedzselnek: honlap, Twitter, Instagram, blog, Facebook-oldalak, Győri Szalon online kulturális magazin. Imponáló géppark biztosítja a különböző típusú dokumentumok digitalizálását, az egyes munkafázisokat videófelvételen is láthatta az érdeklődő közönség. Az intézmény digitalizálási stratégiája mentén, digitalizálási szabályzat alapján történik a folyamatos, nagy mennyiségű, többféle dokumentumtípusra kiterjedő digitalizálás. A helyismereti gyűjtemény teljes állománya mellett digitalizálásra kerül a muzeális gyűjtemény helyi vonatkozású anyaga is. Megoldják a mikrofilmen lévő folyóiratanyag digitalizálását is. Egyes dokumentumok a szerzői jogok figyelembevételé miatt csak a könyvtár zárt rendszerén keresztül használhatóak. A Digitális Könyvtárban a Jadox elektronikus dokumentumkezelő rendszer és a HunTéka integrált könyvtári rendszer kapcsolatának köszönhetően az online katalógus felől is elérhetők a digitális tartalmak, közöttük könyvek, folyóiratok, képek, képeslapok, kinyomtatványok egyaránt kereshetők.

A Berzsényi Dániel Könyvtár helyismereti könyvtárosa, *Szalai Edit* *A helytörténet terei: klub, tanóra, internet* címmel mutatta be a helyismereti könyvtárosok sokszínű szolgáltatását és kapcsolatépítő tevékenységét. A könyvtár és a Szombathelyi Szépítő Egyesület 2016-ban *Másképp(p)* címmel helytörténeti fotó- és filmpályázatot hirdetett diákok részére, hogy fényképezőgép, videokamera vagy mobiltelefon segítségével mutassák be, nekik mitől szép a város, ahol élnek. A fiatalok kreatív alkotómunkájának eredményeként 49 fotó és 22 film készült, a díjátadást nagy érdeklődés kísérte. A sikeres programot 2018-ban már megyei pályázattá bővítették. A könyvtár *Szombathelyi első* címmel tematikus várostörténeti órákat ajánl az általános és középiskolai történelemórák tananyagának kiegészítéséhez, oly módon, hogy az interaktív foglalkozásokon az intézmény eredeti helyismereti dokumentumait használhatják a diákok. Néhány izgalmas foglalkozás cím:

Közvilágítás, olajlámpák, illetve. az első gázlámpák megjelenése, Az első nyilvános illembely, Az első tömegközlekedési eszköz (omnibusz). A Berzsenyi Dániel Könyvtár helytörténeti klubja két éve alakult 70 fővel, melynek létszáma jelenleg eléri a 176 főt. A klub tagjai számára különböző várostörténeti programokat szerveznek. A könyvtár által rendezett kiállításokból csak egyet említünk, melyet a magángyűjtők relikviáiból állítottak össze *A dereheszaggatótól a vasutas sapkáig* címmel. Végül egy más helyen, más intézménnyel kapcsolatban is adaptálható komplex programot ismertetett a könyvtáros kolléga. 2014-ben fél éves programsorozattal emlékezett meg a könyvtár és a Vasi Múzeumbarát Egylet a Savaria Szálloda 100 éves évfordulójáról. Facebook oldalt hoztak létre, „villámcsődültek” – az ideiglenesen újra megnyílt kávézóban alkalmi pincérek békebeli málnaszörpöt és kávét kínáltak, miközben a 20-as, 30-as évek zenéi szóltak, s korabeli újságokat lehetett olvasni –, szelfi- és honlap-készítő versenyt hirdettek, tárlaton mutatták be a patinás épület történetét, és kerekasztal-beszélgetést szerveztek az egykori munkatársak részvételével.

A nap utolsó előadása szintén arról szólt, hogyan valósul meg a könyvtár közösségépítő szerepe egy kistelepülés életében. *Paraginé Tóth Edina*, a 2800 főt számláló Zákányszéki könyvtárosa számos képpel illusztrálva bemutatta, mit tehet a könyvtáros azért, hogy a községben élők is ugyanúgy hozzájussanak a kulturális javakhoz, mint a nagyvárosban élők. A könyvtárvezető munkáját többek között a ZakaHom-e Egyesület segíti, az általuk szervezett programok és foglalkozások a helyi identitást erősítik. Az egyesület tevékenységei közül néhányat említsünk meg: szerkesztik a *Zákányszéki Kis Újságot*, szerkesztik és megjelentetik az egyesület folyóiratát, a *Zákányszéki Életképeket*, szervezik a *Múltidéző vetítések* és *Életképes esték* sorozatokat. 2008-ban birtokukba került egy Zákányszékről készült film, amit nagy érdeklődés mellett vetítettek a könyvtárban. Ez adta az ötletet a könyvtárosnak, hogy a Magyar Televíziótól DVD-n megkérje az összes települést érintő filmanyagot, így született a *Múltidéző* sorozat. Az egyesület videokamerát vásárolt, ezzel örökítik meg a jelen eseményeit, a „zakihirek” csatornán 400 saját készítésű videó nézhető meg.

A könyvtáros ötletességén múlik, hogyan lesz egy régi fotónak utóélete, vagyis a Zákányszéki Máriás-lányok 1960-ban készült csoportképe egész estés programot indukált: találkoztak a képen szereplő személyek, elkészült ismét a csoportkép, több mint ötven évvel később.

A konferencia záró napjának első programjaként a résztvevők felkeresték a Győri Egyházmegyei Könyvtárat, ami két értékes régi bibliotéka egyesítésével jött létre: a Papnevelő Intézet, illetve a Székesegyház régi könyvállományát tartalmazza. A patinás gyűjteményt *Kiss Tamás* könyvtárvezető mutatta be. Itt őrzik a győri Corvinát, Flavius Blondus munkáját, a *Roma instaurata* (Az újraálmodott Róma) című latin nyelvű kódexet, amit a Róma romjait bemutató első rendezett és alaposan kommentált munkának tartanak. A Kincstár megtekintése után a könyvtárban folytatódott a program, a házigazda intézmény előadóival.

Hornáth József, a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér igazgatóhelyettese a készülő Győr-monográfia bemutatására vállalkozott. Az előadó szerint felvetődik a kérdés, miért készül, és miért most készül a monográfia. Ami szükségessé teszi: Győr történetéről nincs „igazi” monográfia, és ami aktuálisabb teszi, 2021-ben lesz Győr városi rangra emelésének 750 éves évfordulója. Az előkészítés első lépésein túl vannak: elkészült a monográfia terve, főbb jellemzői, személyi és anyagi háttere megoldott. Győr Megyei

Látogatás az Egyházmegyei Könyvtárban

Jogú Város anyagi támogatása mellett a technikai lebonyolító a könyvtár, az intézmény vezetése fogja össze a teljes „háttérmunkát” – mondta Horváth József.

A monográfiát öt kötetre tervezik, kötetenként 20-20 szerzői ív terjedelemben, kötetenként 15-20 szerzővel kötnek szerződést. Az előkészítő munka során két Győri Monográfiai Műhelynapot szerveztek neves történészek bevonásával. Az egyes kötetek időhatárait kijelölték, a szerkesztőket felkérték a koncepció kidolgozására, a szerzőkkel szerződést kötöttek, útmutatót készítettek a szerzők számára. 2018-ban az egyes köteteknek műhelynapot szerveznek, a nap első része a nagyközönségnek szól, az érdeklődők is tájékoztatást kapnak a munkálatokról, a második rész zártkörű lesz, a szerzők egymás között konzultálhatnak. A könyvtár igazgatóhelyettese szerint egy korszerű, komoly tudományos értéket képviselő, igényes kiállítású, az ott élők érdeklődését is felkeltő monográfia készül el a könyvtár és a munkatársak aktív közreműködésével.

Győrismeret – helyismeret a könyvtári közönségért és a helyi közönségért címmel tartotta meg előadását *Antaliné Hujter Szilvia*, a győri könyvtár Helyismereti osztályának vezetője, aki külön szerencsének tartja, hogy a 120 éves könyvtár mindenkori igazgatói szívükön viselték a helyismereti gyűjtemény sorsát, hiszen a vezetők valamilyen formában mind kapcsolódtak, kötődtek a helytörténehez. Az intézmény rendszeresen jelentet meg helytörténeti vonatkozású kiadványokat, ezeknek a száma az utóbbi időben öröndetesen megnőtt. Az előadó szerint a gyűjteményt felkereső használók mellett a távhasználók igényeire is fokozottan figyelni kell. A helyismereti online publikálás is ezt a célt szolgálja. *Helytörténeti kalandozások* címmel blogsorozatot indítottak. A feldolgozott témákat csoportosítani lehet, például eltűnt épületek, gyárak, elfeledett személyek, sportlétesítmények, szolgáltatások stb. története szerint. A témafeldolgozások/cikkek lehetőséget teremtettek a helyismereti gyűjtemény különböző dokumentumtípusainak bemutatására, és később a *Győri Szalon* folyóirat *Helybenjárás* című rovatában kaptak helyet. A helyismereti témák kutatásánál segítséget jelent a nagy mennyiségű digitalizált sajtóanyag, kisnyomtatvány és képes levelezőlap, valamint a katalógusban kereshető több ezer sajtócikk. Az írásoknak figyelemfelkeltőeknek, illusztratívoknak kell lenni, és lehetőleg sokakat érdekeljen a tartalmuk. A témák utóéletéről elmondható, hogy internetes felületen burjánzanak tovább, újságírókat ihletnek meg (retro rovat), vetélkedők alapanyagaként is hasznosulnak. A kolléganő beszámolt arról, hogy a könyvtár Facebook-oldalán és blogján *Múltidéző* címmel online játékot hirdettek, évek óta részt vesznek az általános iskolások számára meghirdetett *Arrabona évszázadai* elnevezésű városi vetélkedő feladatsorainak összeállításában, a

hozzá kapcsolódó filmforgatókönyvek elkészítésében és a vetélkedő lebonyolításában. A helyi témájú rendezvények közül kiemelte az *Életünk utcái, terei* előadássorozatot, melynek keretében az egyes városrészeket szakértő előadók mutatják be, ami valójában a régi Győr fotóbemutatója interaktív módon. A nagyszámú közönség egy része a Régi Győr közösségi oldal követője.

A szakmai program zárásaként *Szalay Balázs* középiskolai tanár *Nagyanyó és nagyapó meséi* című előadásában azt mutatta be, „hogyan próbálja meg kutatótársaival vonzóvá tenni a múltat a diákok számára, és átjárhatóvá tenni a generációk közötti rést”. Az előadó a Rábaközi Helytörténet-kutatók Társulatának vezetője. Az egyesület 100 tagot számlál, eddig 91 rendezvényük volt, ebből 12 alkalommal a Rábaköz kutatók napját rendezték meg. 22 településen szerveztek programot, 3 naptár és 7 kötet kiadása fűződik a társulat nevéhez. Több közösségi oldalt működtetnek pl. *Régi Rábaköz dokumentumokban*, *Rábaköz régi térképeken*, *Képeken őrzött Rábaköz*. Hagyományos kapcsolatépítés – rendezvények – mellett a diákoknak gyalogtúrát szerveznek a csornai csata emlékére, valamint prezentációs pályázatot hirdetnek. A fiatalok bevonásának újabb lehetősége a *Nagyanyó és nagyapó meséi* programsorozat, ahol idős emberek mesélnek küzdelmes életükről, ifjúkori emlékeket felidézve. A diákok egyre jobban feloldódnak a történetek, „mesék” hallatán, és nyitottabbá válnak mások, az idősebb generáció életének megismerésére. A fiatalok megszólításának módjára számos javaslatot tesz a pedagógus, például világos célokat kell megfogalmazni, elfogadhatóvá kell tenni számukra a helytörténeti ismereteket. A pedagógus helytörténész további izgalmas, sikeresen megvalósított programokról is beszámolt.

A konferencia zárásaként az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének elnöke megköszönte a házigazda intézmény igazgatójának, *Horváth Sándor Domonkos*nak és munkatársainak a kedves és figyelmes fogadtatást, a zökkenőmentes szervezést, és a jelentős anyagi támogatást, amivel a szakmai programot támogatták. Végül a szervezet kódexét jelképesen átvette a 21. konferencia szegedi helyszínének házigazdájája, *Sikaláné Sánta Ildikó*, a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár igazgatója és *Oros Sándor*, a Csongrád Megyei Könyvtárosok Egyesületének elnöke.

Jegyzet

1. <http://mekosztaly.oszk.hu/mia/demo/>

A konferencia közönsége

Bánkeszi Katalin – Szepesi Judit

Összefoglaló a keszthelyi MKE Vándorgyűlés műszaki szekciójának munkájáról

Tamáska Lajos *Felbőre könyvtárak!* című előadásában elhangzott, hogy az EMMI és az NIIF Intézet célkitűzései közé tartozik a közgyűjtemények informatikai költségeinek csökkentése, ennek érdekében az NIIF felhő hálózatot üzemeltet. Az előadás ismertette a felhővel kapcsolatos fogalmakat, bemutatta a felhő működés lényegét és a felhő struktúrákat, vázolta az üzleti alapon működő felhő-szolgáltatások (Google Drive, One Drive) működését. A hallgatóság megismerhette az NIIF által nyújtott felhő hálózat hardver és szoftver eszközeit. A szolgáltatások közül a kutatóhálózati és multimédia szolgáltatásokra hívta fel a figyelmet. Javaslatot tett arra, hogy ezek közül a könyvtáraknak mit érdemes igénybe venni, illetve hogy hol, hogyan lehet azokat megrendelni. Az előadás befejezéseként színes képsorokat láthattunk a Google adattárolásáról, annak technikájáról. Bánkeszi Katalin és Szepesi Judit a Könyvtári Intézet megújuló távoktatási rendszerének fejlesztési lépéseit ismertette, mely az Országos Könyvtári Rendszer projekt részeként valósul meg.

Szepesi Judit *Oktatás és tanulás online környezetben* című előadásában a Könyvtári Intézet e-learning rendszerének tervezési folyamatát, az ezek által szerzett tapasztalatokat, és az ezek mentén kialakuló e-learning fogalmakat mutatta be. A hallgatóság megismerkedhetett az online tanulást támogató eszközökkel, az elektronikus környezetben alkalmazott oktatás módszertanával és a hatékony, konstruktív munkához szükséges oktatói és tanuló kompetenciákkal.

Az előadó kihangsúlyozta, hogy átmenet nélkül nem lehet gyökeresen megváltoztatni sem az online oktatási, sem az online tanulási szokásainkat, ezért annak érdekében, hogy a tervezett rendszert a képzésben résztvevők céljaiknak és feladataiknak megfelelően használják, akkreditált képzést terveznek, mely az e-learning módszertanával és az e-learning rendszer használatával foglalkozik. A Könyvtári Intézet oktatói külön tanfo-

lyamon ismerkedhetnek meg a rendszer használatával és a hatékony oktatási tartalmak összeállításával.

Az előadás folytatásaként Bánkeszi Katalin *A Könyvtári Intézet megújuló e-learning rendszerre* címmel bemutatta a távoktatás előzményeit a Könyvtári Intézetben, majd az e-learning fontosságát és előnyeit sorolta fel. Megismerkedhettünk azokkal a stratégiai fejlesztésekkel is, amelyek segítségével lépésről lépésre újul meg az oktatásszervezés és annak eszközei (pl. tantermek, eszközök, rendszerfejlesztés).

A fejlesztések közül a folyamatban lévő e-learning portál fejlesztését és a rendszerrel szemben támasztott elvárásokat ismertette, majd bemutatta annak moduláris felépítését, fontosabb tulajdonságait, szolgáltatásait. Az előadó külön kiemelte, hogy olyan weben elérhető e-learning portál (szolgáltató rendszer) fejlesztése a cél, amely támogatja a Könyvtári Intézet továbbképzési tevékenységéből fakadó adminisztrációs és dokumentációs feladatok ellátását, a tanulási folyamatokhoz web 2.0-ás környezetet biztosít, valamint megoldja az oktatási elemek és az oktatási tartalmak szerkesztését, feldolgozását, tárolását, szolgáltatását és sokoldalú visszakereshetőségét. Az OSZK-nak segítséget nyújt a belső képzései lebonyolításában, ezen kívül a megyei könyvtárak számára lehetőséget biztosít a rendszerhez való csatlakozásra, illetve támogatja szakmai képzéseik lebonyolítását.

Horváth Zoltánné *A könyvtári intelligens rendszerek és mesterséges intelligencia* című előadásában arról számolt be, hogy újabb és újabb kutatásokról, fejlesztésekről olvashatunk a mesterséges intelligencia (MI) területéről. Az előadás az MI és a könyvtári rendszerek kapcsolatát taglalta nagyon figyelemre méltóan.

A mesterséges intelligencia a könyvtárakban és az üzleti intelligencia (BI) területen hasonló elemző módszerek alkalmazásával támogatja a tárolt információk kinyerését, a mély analitikus feltárást – fejtette ki előadásában Horváth Zoltánné. A könyvtárak és a könyvtári fejlesztésekkel foglalkozó vállalkozások szemantika-alapú fejlesztései és jelölőnyelvei (RDF, SKOS, FRBR stb.) a fogalmi elemzés eszközeivel (ontológiák, szemantikus adatszótárak stb.) a pontos szövegfelismerés és -értelmezés támogatásában jelentős eredményeket mutatnak fel – az interneten lévő tudáshálózatok mellett – a mesterséges intelligencia fejlesztések területén.

Előadásában hangsúlyozta, hogy a mesterséges intelligencia a könyvtárakban és az üzleti területen nem annak hagyományos értelmezése mentén, hanem piaci vonatkozásában fejlődik (pl. az üzleti intelligencia környezetében).

A Műszaki szekció három cégnek is teret adott termékeik és szolgáltatásaik bemutatására. Udvardy-Nagy István (*Egyedi igényekre szabott RFID megoldások könyvtáraknak*) és Sipos István (*Könyvtári szolgáltatás – fejlesztés innovatív RFID eszközökkel*) előadásaiból megismerhettük a biztonságos RFID technológiát, eszközeit és azok könyvtári alkalmazását.

Farkas István mérnök *Műszaki újdonságok a könyvtári szkennelés területén* című előadásában a digitális és analóg archiválási technológiát mutatta be. Láthattunk néhány – a cég által forgalmazott – nagy teljesítményű könyv- és dokumentumszkennert, mikrofilmes berendezéseket, valamint digitalizált dokumentumok szolgáltatásához, feldolgozásához szükséges szoftveres eszközöket.

A bibliográfiai szekció a kilencvenes évek vándorgyűlésein¹

Velem közel egykorú kollégáimat egy kis nosztalgizásra, a fiatalabbakat némi időutazásra invitálom. Kezdjük rögtön az elején. A magyarországi bibliográfiai tevékenység több évszázados múltra tekint vissza. Kevésbé ismert, hogy egy református lelkes, Szilvásújfalvi Anderko Imre már a tizenhatodik század végén elkészítette az első hazai bibliográfiát, amelynek kézírata azóta elveszett, csak töredékét nyomtatták ki. A könyvtárosképzés tananyaga viszont a magyar nemzeti bibliográfia úttörőjének, Czvittinger Dávidnak a szatmári béke évében külföldön kiadott összeállítására. Ritkábban olvashatunk, hallhatunk Sándor István ugyancsak előremutató *Magyar könyvesházáról*. A tizenkilencedik század nagy magyar bibliográfusainak, a híres-neves triásznak, Szabó Károlynak, Petrik Gézának és Szinnyei Józsefnek a munkáit mindmáig gyakran forgatjuk, vagy digitalizált formában nézegetjük. Az általuk teremtett örökségnek rangos folytatói voltak a múlt században: elég talán Gulyás Pál, Hellebrant Árpád, Krisztics Sándor, Fitz József nevére utalni. Mély tisztelettel adózunk a közelmúlt kiválóságainak, Kosáry Domokosnak, Zoltán Józsefnek, Csomor Tibornak, Kertész Gyulának és kortársaiknak.

Gazdag, tisztes előzményekre támaszkodhatott tehát az a két-három tucatnyi könyvtáros, akik a hetvenes évek elején elhatározták, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesülete keretében, más hasonló szakmai szerveződések mintájára létrehozzák a bibliográfusok tömörülését. A kezdeményezés Csűry Istvánnak, a Debreceni Egyetemi Könyvtár akkori igazgatójának érdeme, az általa meghívottak 1973. november 20-án ültek össze, és alakították meg az MKE Bibliográfiai Bizottságát. Szerény létszámban voltunk jelen, a többségük – hogy csak néhány nevet említek: Kosáry Domokos, Horváth Tibor, Fügedi Péterné, Szentmihályi János, Szilvássy Zoltánné – végleg itt hagyott bennünket. Már csak néhányan élünk: a kilencven feletti Péter László, Dörnyei Sándor, az ehhez közelítő Borsa Gedeon, az akkori fiatalok közül Korompai Gáborné és jómagam. (Remélem, nem hagytam ki senkit a még élő alapító tagok közül.) Csűry Istvánt választottuk meg elnöknek, az ő júliusi meghívó levele tartalmazta a bizottság feladatait, célkitűzéseit: „a bibliográfia vonatkozó elméleti és gyakorlati tudás előmozdítása, valamint a bibliográfusok közti or-

szágos és nemzetközi kapcsolatok ápolása”, de részt kért a döntés-előkészítés munkájából és vitafórumként is kívánt szolgálni. Csúry István a bibliográfia-elmélet nemzetközi rangú, külföldön is elismert művelője volt, számos mélyenszántó tanulmányban elemezte a téma időszerű kérdéseit. Korai halála után 1980-ban egy jellegzetesen gyakorló bibliográfus, Lisztes László lett a bizottság elnöke, aki egy évtizeden át töltötte be ezt a tisztséget. A nem egészen két évtized munkájáról, eredményeiről *A Magyar Könyvtárosok Egyesületének története 1935-2009* című kötetben Nagy Anikó írt áttekintő ismertetést.

A rendszerváltás – vagy rendszerváltozás – éve jelentős változásokat hozott az egyesület életében. Az új elnökség – természetesen a közgyűlés jóváhagyásával – úgy határozott, hogy a korábbi szekciók mellett az addigi szakmai bizottságok is szekcióként működjenek tovább. Az újonnan létrehozott Tanács, vagyis amint a neve is elárulja, a tanácsadó testület a megyei és szakmai szervezetek delegáltjaiból állt fel. A Bibliográfiai Szekció 1990. november 28-án tartotta átalakuló ülését, amikor engem választottak meg elnöknek; majd 1994-ben újraválasztottak. Tehát nyolc esztendőn át voltam a szekció elnöke és a tanácsbeli képviselője. Kiváló segítőtársaim volt mindkét ciklusban Nagy Anikó, a másodikban a szegedi Gyuris György. Természetesen az imént említett tanulmányban erről az időszakról is szó esik. 2001. október 9-én a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Csúry István-émlékülésén magam is beszámoltam ekkori tapasztalataimról és élményeimről.

A három fős vezetőséggel a szokásos teendők között három feladatot emeltünk ki megvalósítandó vagy legalább megközelítendő célként. Egyrészt hozzájárulni az országos bibliográfiai rendszer kiteljesítéséhez; egyebek között szorgalmaztuk az országos hírlap-repertórium és a magyar szépirodalom kurrens bibliográfiájának megindítását – sajnálatos módon hiába. Több sikerrel jártunk a retrospektív magyar nemzeti bibliográfiai munkálatok felgyorsításának előmozdításában. Másrészt műhelyvitáinkkal a módszertani problémák tisztázására törekedtünk; továbbá részt vettünk a bibliográfiai leírás szabványait készítő bizottság munkájában, a tervezetek megvitatásában. Harmadrészt elő kívántuk segíteni a bibliográfiai tevékenység szakmai színvonalának és rangjának emelését; ennek jegyében nagy elődeink előtt tisztelegve, társrendezőikkel összefogva nagyszerű emléküléseket szerveztünk – ez a kezdeményezés valójában mostanság is élő folyamat. Élénken kivettük részünket – figyelemre méltó eredménnyel – az állami kitüntetésekre való felterjesztésekből.

Az 1990-ben munkába állt egyesületi vezetés egyik előremutató elgondolása volt, hogy az egyesületi élet súlypontja a szervezetekre, szekciókra helyeződjön át. Noha addig is elő-előfordult, hogy a vándorgyűlésen a szekciók vagy bizottságok egyike-másika – leginkább a műszaki – külön ülést rendezett, ezután a Horváth Tibor-Papp István-páros – az elnök és a főtitkár – kifejezetten arra törekedett, hogy egy-egy vándorgyűlésen minél több szekcióülés színesítse a kínálati palettát. Korábban a Bibliográfiai Bizottság mindössze egyetlen alkalommal, 1978-ban, Sopronban tartott ülést. A kilencvenes években viszont 1991-től 1998-ig minden évben.

Miután a vándorgyűlések kezdettől fogva tematikus jelleggel szerveződtek, és bár nem volt kötelező, a szekcióülések szükségszerűen igazodtak a mindenkori témához. Ezt tette a kilencvenes években a Bibliográfiai Szekció vezetősége is, azaz igyekeztünk olyan vitakérdést választani, amely illeszkedik – hol szorosabban, hol valamivel lazábban – a központi gondolatkörhöz. Kétféle megoldással próbálkoztunk – most, két-két és fél évtized távlatából elmondhatjuk, hogy talán nem sikertelenül.

Két esetben – 1991-ben és 1996-ban – kizárólag szűkebb szakmánk gyakorlati és módszertani problémáival foglalkoztunk. 1991-ben, Pécsen a szekció szervezeti és tartalmi kérdései mellett a másodfokú bibliográfiák akkor még időszzerű újjáélesztésének lehetőségeit és a bibliográfiai tervek számítógépes nyilvántartásának esélyeit latolgattuk.² Öt év múlva, Debrecenben a számítógépes adatbázisok már nem teljesen új, ám akkor még igencsak feszítő gondjait tűztük napirendre, egy külföldi kolléga, Francis Bennett közreműködésével, aki a *Bookdata* adatbázist mutatta be.³

Könnyű kiszámolni, hogy hat vándorgyűlésen más szekciókkal együtt, összefogva rendeztünk ülést. Volt, amikor mi kezdeményeztünk, volt, amikor társultunk. Kettős szándék vezérelt bennünket. Egyfelől erősíteni akartuk az egyre jobban differenciálódó könyvtáros szakmán belüli együttműködést, demonstrálni az összefogás szükségességét és tényét. Másfelől konkrét példákon keresztül szerettük volna bizonyítani a bibliográfiai tevékenység interdiszciplináris jellegét.

Különösen szerencsés és hatékony volt a társulás a Társadalomtudományi Szekcióval (gyakori volt a tagság körében a személyi átfedés is). 1992-ben, Sárospatakon a társadalomtudományi könyvtárakról és a társadalomtudományi bibliográfiákról hallottunk előadásokat.⁴ 1993-ban, Győrben (ahol harmadikként az Audiovizuális Szekció is csatlakozott hozzánk), a multimédia betörésének idején *Információ a művészetben – művészet az információban* címmel beszélgettünk igencsak aktuális könyvtári témákról: a film és a video jelenléte, a képzőművészeti bibliográfia és adatbázis helyzete, a művészeti szaktájékoztató stb.⁵

A Társadalomtudományi és Bibliográfiai Szekció harmadik közös tanácskozása 1998-ban, Salgótarjánban volt – fullasztóan meleg napon –, ekkor a nemzetközi bibliográfiai együttműködés délkelet-európai példáját ismerhettük meg.⁶

A sok szempontból emlékezetes körmeneti vándorgyűlésen, 1994-ben a Könyvtárosok Szervezete kért fel minket a közreműködésre. Itt az iskolai könyvtárak története és dokumentálása szerepelt napirenden, nem kevesebb mint öt előadásban.⁷

Egyébként is szívesen dolgoztunk együtt az 1994-ben megalakult Helyismereti Könyvtárosok Szervezetével – velük máskor is számos közös rendezvényünk volt. (Közbevetőleg: a helyismereti bibliográfia ügyét a Bibliográfiai Bizottság bő másfél évtizeden keresztül, a Szervezet különválásáig igen tudatosan támogatta.) A vándorgyűlésen két helyen volt közös akciónk. Egerben, 1995-ben két megyei könyvtár tájékoztatói és bibliográfiai tapasztalatairól, a lokális dokumentumok és a külföldi könyvek adatbázisáról és az azóta már eredeti formájában nem létező PRESSDOK adatbázisról hangzott el előadás.⁸

Két évvel később, Kecskeméten előbb az országos hírnap-állományvédelmi, döntően a mikrofilmlezési program eredményeivel és terveivel, továbbá az akkortájt igen ígéretesen induló *Hungarica Biográfia* helyzetével ismerkedtünk, és – mintegy kísérleti aktusként – ellátogattunk a Magyar Fotómúzeumba.⁹

S eljött az évtized vége. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete új vezetőséget választott. Új koncepciók születtek. Egyik folyamánya volt a változó szemléletnek, hogy a század utolsó éveiben és az új évezred elején a tematikus szekcióülések kerültek előtérbe. Ezekhez aztán – elvileg – bármelyik szekció vagy megyei szervezet csatlakozhatott. De hát ez már egy másik, újabb történet...

Jegyzet

1. Az előadás az MKE 50. Vándorgyűlésének Bibliográfiai Szekciójában hangzott el, Keszthelyen, 2018. július 5-én.
 2. Bényei Miklós: *Szervezeti és tartalmi kérdések*; Ottovay László: *Másodfokú bibliográfiák a külföldi nemzeti bibliográfiai rendszerekben*; Berke Barnabásné: *A másodfokú bibliográfia a kurrens magyar nemzeti bibliográfia rendszerében*; Marosán Ágnes: *A bibliográfiai tervek bejelentése, a számítógépes nyilvántartás*.
 3. Bakonyi Géza: *A bibliográfiai adatbázisok számítógépes feldolgozásának lehetőségei*, Koltay Klára: *Katalogizálás és adatbázisok a Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárában*, Wolf Magda-Tar Katalin: *A számítógépes MNB Időszaki Kiadványok Repertóriumának bemutatása*, Francis Bennett: *A BOOKDATA adatbázis*.
 4. Sonnevend Péter: *A társadalomtudományi könyvtárak esélyei, helyzetkép és kitörési pontok*, Szabó Sándor: *Tendenciák a hazai társadalomtudományi bibliografizálásban*, Cholnoky Győző: *A magyarországi nemzetiségi dokumentáció, a kisebbségtudomány példáján*, Rónai Iván: *A politikai szakirodalmi tájékoztatás Magyarországon*, Menyhárt Lajos: *Gondolatok az összehasonlító Kelet-Európa-történet hazai bibliográfiai lehetőségeiről*.
 5. Tényi István: *A film- és videoművészetek jelenléte a könyvtárakban*, Gerő Péter: *Multimédia: eredmények, remények*, Horváth Zoltánné: *A hazai képzőművészeti bibliografizálás helyzete*, Szabó László: *Képzőművészeti adatbázis építése a Magyar Nemzeti Galériában*, Mendöl Zsuzsa: *Művészeti szaktájékoztatás a Baranya Megyei Könyvtárban*.
 6. Dippold Péter: *Egy megvalósult nemzetközi együttműködés: a Délkelet-Európa etnikai csoportjainak bibliográfiai kézikönyvéről*.
 7. Bényei Miklós: *Helytörténet, iskolatörténet, (iskolai) könyvtártörténet*, Kelemen Elemér: *Kulturális alapítvány az ezeréves magyar iskola jegyében*, Bakó Anna – Szilágyi Erzsébet: *Iskolai értesítők (évkönyvek) és feltárásuk*, S. Körösi Ilona: *Kecskemét iskolatörténeti adattára – iskolatörténeti kutatások a múzeumban, levéltárban*, Tóth Gyula: *Iskolai könyvtártörténeti kutatások*.
 8. Rónai Iván: *A PRESSDOK mint piacszerű sajtóbibliográfiai vállalkozás*, Nagy Éva: *A szombathelyi Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár tapasztalatai*, Tóthné Bordé Katalin: *A nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei Könyvtár helyismereti adatbázisa és az ebből készített bibliográfiai kiadványok*, Janzen Frigyes: *Tájékozódás a külföldi könyvek területén – adatbázisok és bibliográfiák*.
 9. Nagy Zoltán: *Az országos állományvédelmi programok, különös tekintettel a hírlap-állományvédelmi programra*, Kovács Ilona: *Az OSZK Hungarica Biográfia program helyzete és fejlesztési tervei*, Kincses Károly: *Fotó műtárgyvédelmi kiskaté*.
-
-

Az év fiatal könyvtárosa 2018

Interjú Szüts Etelével

Az MKE Keszthelyen tartott 50. vándorgyűlésén a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Informatikai és Könyvtári Szövetség a beérkezett pályázatok alapján 2018-ban Szüts Etelének ítélte oda „Az év fiatal könyvtárosa” elismerést. Interjúnk a tehetséges fiatal kolléga ígéretes pályájának alakulásába enged betekintést.

Szüts Etele – Fotó: Mészáros Dénes

Az elmúlt nyolc év során nagy utat jártál be a mérnök informatikusi és informatikus könyvtárosi tanulmányaidtól a digitálisarchívum-fejlesztési területig, amelyen ma is dolgozol. Mi motiválta elköteleződésedet a digitalizálás felé?

Sz. E.: Még a pécsi egyetemi éveim alatt – 2011-ben – kezdtem el dolgozni az akkor nemrég átadott Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpontban található megyei és városi feladatokat ellátó Csorba Győző Könyvtárban. Kovács Zoltán projektvezető irányításával a könyvtár ekkor kezdte meg nagyszabású, Baranyai DigiTár elnevezésű új adatbázisának a megtervezését. A fejlesztés alapvető célkitűzése az volt, hogy a Baranya megyében létező és a későbbiekben keletkező szellemi értékek a könyvtár honlapján ke-

resztül mindenki számára hozzáférhetőek legyenek. A projekt megtervezésében és elindulásában én is részt vettem. A könyvtár Helyismereti Gyűjteményében 2007 óta folyik digitalizálás; cikkek, képeslapok, mikrofilmek feldolgozása, de a helyi rádiók és televíziók pótolhatatlan felvételeinek tervszerű archiválása is a Baranyai DigiTár indulásának köszönhető. A projektben való részvétellel számos olyan unikális tartalmú, helytörténeti témájú, papíralapú dokumentumot, film- vagy hangfelvétel-részletet ismerhettem meg, amelyek alapvetően meghatározták, hogy a könyvtárosi pálya kulturálisörökség-megőrző és -közreadó területén képzeljem el a jövőm.

A pécsi megyei könyvtári digitalizálásban folytatott munka után milyen volt beleszöppenni a MaNDA világába, milyen új kihívásokkal találkozottál ott?

Sz. E.: A Baranya megyei könyvtárban elsajátított és alkalmazott hálózati szemléletmód nagymértékben segítette a MaNDA munkaterületeibe való beilleszkedésemet. Kezdetben a Digitális Gyűjtemények Főosztályán adatbázis-kontrollerként dolgoztam. Az Országos Kulturális Digitalizációs Közfoglalkoztatási Programokban részt vevő, ma már több mint 180 partnerintézmény által közreadott adatbázistételek javítása és a MaNDA nemzeti aggregátor szerepköréből adódóan – az Európai Unió elektronikus könyvtára – az Europeana felé történő adatszolgáltatás volt a fő feladatomban. 2016 tavaszán megbíztak a Digitális Gyűjtemények Főosztály vezetésével, a MaNDA DB aggregációs adatbázissal (<http://mandadb.hu>) kapcsolatos adatszolgáltatási, metaadat-javítási, feltöltési feladatok koordinációjával. Kinevezésemtől már tudni lehetett, hogy 2017 januárjától a MaNDA digitális archívumi részlege és a Filmintézet külön fogja folytatni addigi szakmai tevékenységeit. Az átszervezés óta az állami tulajdonú Forum Hungaricum Nonprofit Kft. működik közre a kulturális javak digitalizálásában, az átszervezésben szervesen részt vettem.

Jelenleg a Forum Hungaricum Digitálisarchívum-fejlesztési Osztályát vezeted. Mít tekintesz a legfontosabb eredményeteknek és mit a legfogósabb megoldandó problémának?

Sz. E.: A MaNDA átszervezése és feladatainak szétosztása szerencsére zökkenőmentesen ment. Partnerintézményeink folyamatosan digitalizálják és töltik fel gyűjteményeiket az általunk üzemeltetett MaNDA DB adatbázisba, amelyből mi havi rendszerességgel exportálunk az Europeana felé. A legfontosabb eredményünk, hogy mi vagyunk a legnagyobb intézményi aggregátor, amely Magyarországról szolgáltat rekordokat az Europeana felületére. Valamint, hogy Németország és Spanyolország után a Forum Hungaricumon keresztül Magyarország szolgáltatja a legtöbb 3D modellt az Unió elektronikus könyvtárába. Legfontosabb jövőbeli feladatunk pedig szorosan együttműködni a többi magyarországi aggregátorral, és közösen megvalósítani a kormányhatározatban megfogalmazott *Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia* célrendszerét.

Idén megkezdted doktori tanulmányaidat az ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskola Könyvtártudományi Doktori Programjában. Milyen témát választottál, s miért tartod azt fontosnak?

Sz. E.: A választott témám a „Kulturális örökségünk digitalizálásának problémái, kritikai elemzése, mellékhatásainak kutatása” címet viseli. A kutatásom a Neumann-ház létrejöttétől a napjainkban formálódó új közgyűteményi online keresőrendszer, a Nemzeti Adattár Projekt (NAP) létrejöttéig fogja vizsgálni a stratégiákat, a módszereket és az eredményeket. A megfogalmazott, kitűzött célokat fogom összevetni a megvalósult eredményekkel, továbbá a felmerülő problémákat igyekszem tudományos igényvel tanulmányozni, rendszerezni a tanulságokat. Akik ezen a területen dolgoznak, tudják, hogy a hazai közgyűteményi digitalizáció megvalósítására nem jellemző a folytonosság. Gyakoriak a párhuzamosságok és a megszűnő, újrainduló projektek, melyek – ettől még – hatással vannak a következő nemzedékek műveltségére, olvasási és kutatási szokásaira is. Kutatásommal bizonyítani szándékozom, hogy kulturális örökségünk digitális megőrzése területén korábban hiányoztak a közművelődési és a közgyűteményi intézmények pontos szerep- és feladatmeghatározásai, amelyek nélkülözhetetlenek a kulturális örökségünk digitális példányainak megőrzéséhez. Kulturális örökségünk koordinált digitalizálása érdekében szükséges a legmodernebb infrastruktúra, technológia, illetve az ahhoz tartozó digitalizálási, archiválási és tartalomszolgáltatási módszertan. De mindezt meg kell, hogy előzze a közművelődési és közgyűteményi intézmények pontos feladatmeghatározása. Vizsgálom, hogy tapasztalható-e javulás az ezeket a feladatokat központilag kidolgozott Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia életbelépése után. Továbbá kutatásomban nemzetközi példákkal tervezem összehasonlítani a kulturális javak digitalizálása érdekében létrehozott hazai stratégiáinkat.

Az interjút Béres Judit készítette

A díjazottak koszorújában

Az év fiatal könyvtárosa 2018 – különdíj

Interjú Jeneiné Ecseri Mariannal

Az MKE Keszthelyen tartott 50. vándorgyűlésén az „Az év fiatal könyvtárosa”-díj mellett hagyományosan átadásra került az MKE és a Kovács Máté Alapítvány által adományozott különdíj is, amelyet 2018-ban Jeneiné Ecseri Mariann vehetett át. Interjúnk egy elkötelezett ifjúsági könyvtáros kiváló munkájába enged bepillantást.

Jeneiné Ecseri Mariann – Fotó: Pálinkás Éva

Az ifjúságsegítő szakma felől érkeztl a könyvtárosság területére, s lettél ceglédi ifjúsági könyvtáros. Mi befolyásolta leginkább a szakmai elköteleződésedet, érdeklődésedet, hitvallásodat ezen az úton?

J.E.M.: Soha nem gondoltam volna, hogy fiatalokkal fogok dolgozni. A pályaválasztáskor sem voltam benne biztos, hogy a segítőszakma a számomra a legmegfelelőbb. Elvégeztem a főiskolát 2012-ben, és ebben az évben nyitották meg a Ceglédi Városi Könyvtár Ifjúsági Könyvtárát is. Szerencsés voltam, mert jelen lehettem a megnyitón. Ekkor annyira magával ragadott a hely, a célok, amiket kiemeltek, hogy elhatároztam: „Én itt fogok dolgozni”. Esténként úgy feküdtem le, hogy az ifire gondoltam és arra, hogy

mennyi mindent lehetne megvalósítani benne. Nem telt el egy év és a könyvtár dolgozója lettem. El sem akartam hinni. Az elköteleződés folyamatosan erősödött és erősödik a mai napig. A fiatalokkal elért sikerek, az elköteleződésük a könyvtár iránt engem is motivál önmagam fejlesztésére. Fontosnak tartom a mindennapokban, hogy a fiatalok kulturális igényeit figyelembe véve és feljük fordulva végezzem feladatomat. Hitem szerint azzal, hogy egyenrangú partnerként és segítőként fordulok feljük, fontosnak és értékesnek érzik magukat ők is és jómagam is.

Egészen sajátos módon, egy speciális társasjáték segítségével a prevenciós munkában is részt veszel. Milyen tapasztalataid vannak, mennyien és milyen eredménnyel vesznek részt ezeken a foglalkozásokon?

J.E.M.: Kiemelkedően fontosnak tartom a prevenciót. 2015-ben az akkori intézményvezetőm lehetőséget adott a bűn- és áldozattá válást megelőző, valamint drogreprenciós társasjáték vezető képzésén való részvételre. Eleinte kicsit esetlen voltam, nem voltak ilyen típusú tapasztalataim, így kellően népszerűsíteni sem tudtam a pedagógusok körében, milyen hasznos is lehet, ha áldoznak egy órát ilyen típusú könyvtári óra eltöltésére. Az áttérés egy évig váratott magára. Ennyi idő kellett ahhoz, hogy legyen olyan osztályfőnök, aki elhozza osztályát, páran még csatlakoztak. Híre ment iskolai berkekben a foglalkozás sikerességének, így egyre könnyebben meggyőzhetőek lettek a játékra. Gyorsan rá kellett jönnöm, akár 13 évesről, akár 18 évesről legyen szó, a közös játék a legjobb módja az új ismertek átadásának. Sokkal inkább interaktív, és több tudásanyag marad meg a fejekben, mint egy szokványos könyvtárban eltöltött óra után. A K.I.A.B.Á.L. társasjáték során az alábbi témakörökkel foglalkozunk: bűnügy, áldozattá válás, iskola/szabadidő, drogreprenció. A foglalkozások körülbelül 1,5 órát igényelnek, és nem csak jó magam, de a részt vevő diákok is nagyon élvezik.

Az év fiatal könyvtárosa 2018 pályázatra beadott pályamunkádat *Fiatalok könyvtára Cegléden* címmel írtad. Mi a legfontosabb üzenet, amit szerettél volna megfogalmazni ebben az írásban? Tapasztalatod szerint mi a kulcs ahhoz, hogy a mai fiatalok körében is kialakítsuk az olvasás szeretetét?

J.E.M.: Számomra nagyon fontos az odafordulás. A világon az egyik legjobb dolog, ami történt velem, hogy az Ifjúsági Könyvtár könyvtárosa lehetek. Az üzenet talán az lett volna, hogy kellő figyelemmel és gondoskodással mit lehet elérni a fiatalokkal. Senki ne riadjon meg a csomagolástól, legyen nyitott, legyen potenciális és meglévő olvasóit megismerje. Munkája során pedig az olvasókért legyen. Számomra ez a legfontosabb, így tudom erősíteni az olvasásszeretetet, és így tudok közös projekteket megvalósítani a körülöttem lévő fiatalokkal. Részt veszünk olvasásnépszerűsítő játékokban, mint például Nagy Könyves Beavatás. Számos klubfoglalkozást szervezünk a könyvtár falain belül, melyek az ismeretátadáson kívül lehetőséget adnak kortárs csoportok megismerésére, a szabadidő hasznos eltöltésére. Ilyen a Hosszú Péntek, a Ceglédi Anime Fan Klub vagy éppen a Ceglédi Ifjúsági Könyvmolyok. Törekszünk a könyvtár falain kívüli projekteket megvalósítására. Több éve részt veszünk a Laska főző versenyen, ahol igyekszünk olyan mennyiségben főzni laska ételt, hogy mindenki jól tudjon lakni. Továbbá karácsonykor karácsonyfát díszítünk hátrányos helyzetű családokkal.

Hogyan látod az online-lét, a közösségi média-használat és az olvasási kedv összefüggéseit a fiatalok életében? Vajon valóban pusztán nagyarányú nem olvasásról van szó, vagy az online olvasás különböző formáinak térnyeréséről?

J.E.M.: Napjainkban a közösségi média jelentős befolyással van arra, mit szeretnének olvasni az emberek. Kellő reklám nélkül hiába nyújt egy könyv fantasztikus olvasási élményt, sokkal-sokkal kevesebben fogják elolvasni. Az olvasási kedv kialakulásához pedig pozitív olvasásélményekre van szükség. A fiatalok körében főként azt tapasztalom, hogy inkább olyan dokumentumokat részesítenek előnyben, melyeket egy általuk fontos személy ajánl. Ez a személy lehet online közösségben, barát vagy éppen a könyvtáros maga. A mód azonban, ahogyan hozzájutnak a kiválasztott irodalomhoz, nagyon eltérő lehet. A fiatalok jelentős részében olyan kép él a könyvtárról, ahol nem érzik jól magukat, és legkevésbé sem találják meg a kiválasztott könyvet. Ezért is nem a könyvtár falain belül keresik, inkább letöltik, vagy kölcsön kérik ezeket. Biztosan állíthatom, hogy a fiatalok igenis olvasnak, hiszen, ha nyitott szemmel járunk, mindig találkozhatunk könyvet vagy éppen e-bookot olvasó tinédzserekkel. Én azt látom, hogy akár a felnőttek, a fiatalok is különféle műfajokban válogatnak. Nem köteleződnek el csak egy típusú könyvnél lásd például vörös pöttyös vagy LOL könyvek.

Az interjút Béres Judit készítette

A díjátadás pillanatai

A kultúra társadalmi – a társadalom kultúrája¹

„A kultúra nem valami fennkölt dolog, nem a messzi magasban kevesek számára rezgő délibáb, hanem a mindennapi élet szerves része. A kultúra többek között nem egyéb, mint azok a sárga fedelű, silány papírból készült, vacak kis könyvek, amelyek nagy műveket közvetítenek és amelyeket bárki bármikor megvehet.”
(Spiró György)

A könyvtár intézménye alapvetően még mindig kulturális intézményként definiálódik a mai magyar társadalom gondolatvilágában, mely intézmény a 21. századra komoly változásokat élt meg, jelentős átalakuláson ment keresztül. Ezen intézményen kívül hasonlóan erőteljes átalakuláson mentek keresztül a művelődési otthonok, a levéltárak, a szabadidő komplex eltöltésére szolgáló intézmények és a muzeális intézmények.

Az európai értékek körében a kultúrának még mindig erős szerepe volt, ugyanakkor azt is láthatjuk, e szerep sérülékeny, folyamatos versenyben és „harcban” áll a különböző hatásokkal, külső behatásokkal. E kettőség keresztüztében az intézmények egyfelől a kötelezően ellátandó feladatokat látják el, másfelől a társadalom igényeit, amely igények már nem feltétlen intézményhez kötöttek, az irántuk tanúsított érdeklődés inkább ideiglenes, mint tartós.

A jelenkori társadalom tehát alapvetően elvárja, hogy intézményeink multifunkcionálisak, sokrétűek, sokoldalúak legyenek, és még a folyamatos változás(ok)hoz is alkalmazkodjanak. Így felvetődhet az a kérdés, hogy vajon a mai kulturális intézmények képesek-e betölteni szerepüket. Adhatunk-e egyértelmű, karakteres intézményi feladatokat, avagy mindezt felváltja az egyének érdeklődésének köre?

A jelen összefoglaló rövid kitekintés kíván lenni a kultúra jelenkori értelmezésére, annak megvalósulására, a hazai kulturális intézmények kultúrában betöltött pillanatnyi vagy tartós szerepére. Ez utóbbi folyamatos dilemmákat okoz a kultúrával foglalkozók körében, sokszor azzal a kétellyel, hogy mi is az a modernkori kultúra, értékközvetítés-e vagy társadalmi jó, piaci áru vagy valami mélyebb értékképző szereplő.

A tanulmány néhány adaton keresztül megismerteti a társadalom kultúrára fordított költségeinek körét, ezáltal megismerhetővé válhat a hazai kultúrafogyasztás pénz formájában történő megnyilvánulása.

Mit tekintünk kultúrának?

A *kultúra* kifejezés modernkori értelmezése nem egyértelmű. Az, hogy kinek és mit jelent a kultúra, az egyrésztől függvénye annak, hogy egy adott közösség, társadalom, ország, régió vagy földrész hogyan határozza meg a maga számára a kultúra tartalmát, ugyanakkor attól is függ, hogy a társadalom tagjai milyen pozícióban helyezkednek el, számukra a kultúra miként értelmezhető.

Kultúrának nevezzük az egyik generációról a másikra hagyományozódó anyagi és szellemi javak összességét, az életmódok sajátos mintázatát, amely többé-kevésbé állandó jelentőségű szokások, magatartásminták együtteséből áll.

Farkas Zoltán szerint a kultúra az egyének cselekvései szempontjából nézve, a szociológiai irodalomban az egyik jellemző felfogás szerint, az egyének releváns környezetének az emberek által történetileg kialakított összetevőit foglalja magában, amelyekhez az egyéneknek a cselekvéseik során alkalmazkodniuk kell. A másik felfogás szerint a kultúra a környezeten belül csak az egyének adott körében általánosan jellemző, közös tudati állapotát foglalja magában, amelyben az adott egyén is osztozhat, de cselekvései szempontjából nézve számára alapvetően a környezetet jelenti. A harmadik jellemző felfogás szerint viszont a kultúra bizonyos cselekvések szempontjából nézve nem az egyének környezetét fejezi ki, hanem az egyének általánosan jellemző magatartását, a magatartás mintázatát, életmódját foglalja magában.²

Andorka Rudolf szerint – hasonlóan Farkas Zoltánhoz – a szociológiában használt kultúrafogalom a hétköznapi fogalomnál sokkal tágabb. „A szociológia – a kulturális antropológiához hasonlóan – a kultúra fogalmába tartozónak tekinti nemcsak és nem is elsősorban az irodalmi, művészeti, zenei alkotásokat, azok ismeretét és élvezetét, hanem egyrészt az emberek alkotta tárgyakat (például épületeket, bútorokat), másrésztől és főképpen a társadalom viselkedési szabályait, normáit, az azokat alátámasztó értékeket, a hiedelmeket, a vallást, továbbá a hétköznapi és tudományos ismereteket, végül magát a nyelvet.”³

A fogalom azonban sokkal többet rejt magában, mint a fentiekben leírtak, ezért nehéz egy-egy fogalom megalkotása. A kultúra a fentiekben leírtakon túl integrációs eszközként van jelen, társadalmi csoportok közötti értékképző erő, amennyiben a szubkultúra vagy ellenkultúra fogalmára gondolunk, azonnal a szociológiai fogalom kerül a középpontba.

A kultúra javak összessége – tudás, ismeret és érték. E három elem viszonyrendszerében a különböző társadalmak kulturális identitására utalhatunk, mely egyértelműen állítható, hogy a kultúra fogalmi vonalának alapja.

A kultúra esélyteremtő képességgel rendelkezik. A magyarországi kulturális intézmények jelentős hányada az esélyteremtés eszközeként jelenik meg azokban a társadalmi csoportokban, amelyek tagjai között elképzelhetetlen a kultúra fogalmának, értékének való megjelenésének kérdése.

A hátrányok felszámolásában, az előnyök megteremtésében az intézményeken keresztül kultúráközvetítés a mai magyar társadalomban alapvető tényezőként jelenik meg. Ez

segíti ugyanakkor a közösségépítést, a közösségfejlesztést is, mely bizonyos területeken és társadalmi csoportokban elengedhetetlen kérdés.

És végül, ha a kultúra fogalmi, még inkább tartalmi mutatóit nézzük, akkor nem hagyható figyelmen kívül a kultúra versenyképző jellege. Manapság az Európai Unió országainak versenyképességét az európai kultúra jelenti. Ez magába foglalja a tárgyi és szellemi javakat egyaránt, s arra indítja a közös, egyben tagországi gondolkodást, hogy a tradicionális kultúra még mindig képessé teheti az európai társadalmakat a túlélésre, az Európán kívüli országokkal való vetélkedésre.

A kultúra értéke

Kapitány Ágnes és Kapitány Gábor egyik tanulmányában az alábbiak szerint fogalmaz: „Amikor a kultúráról esik szó, újra meg újra megfogalmazódik a fogalom kettős értelmezésének problémája. Nem az okozza a problémát, hogy különböző definíciók élnek egymás mellett, hanem ennél többről van szó. Egyrészt „kultúrán” az egész társadalmi létnek a társadalmat összefogó szellemi dimenzióját értjük, másrészt leválasztjuk „a kultúráról” annak egy részét, egyes tevékenységeket, intézményeket, termékeket, és a kultúra többi összetevőjét szembe állítva ezeket tekintjük „kulturális” tényezőknek.”²⁴

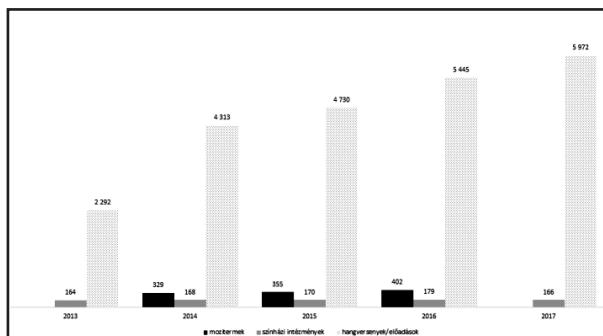
A társadalom és a kultúra viszonyát vizsgálva a kérdés egyfelől az, hogy a társadalomnak mikor milyen a fejlődése, milyen kulturális jelenségeket hoz létre, illetve, ha a társadalom oldaláról tekintjük, akkor azt szeretnénk tudni, hogy a társadalom kultúrájának egyes irányzatai, jelenségei milyen szerepet játszanak a társadalom állapotában, fejlődésében.

A magyarországi kulturális intézmények kultúrában betöltött szerepe

A hazai kulturális intézmények sokrétű és többnyire az európai változásokra gyorsan reagáló intézmények. A kultúra és a társadalom viszonya mindig is az intézményi rendszerekben vált egyértelművé, talán úgy is fogalmazhatjuk, az intézmények adták meg a fogalom gyakorlati megvalósulását.

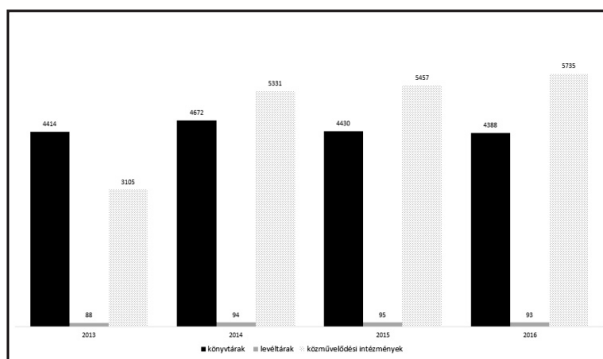
Az elmúlt években a hazai kulturális intézmények által kínált kulturális programok száma egyértelműen emelkedett (lásd 1.sz. ábra), ugyanakkor minőségi tartalmát ily módon nem értékelhetjük. A kultúra fogyasztása a számok alapján viszont mérhető, s ennek alapján feltételezhetjük, hogy a társadalom tagjai egyre aktívabban veszik igénybe az intézmények által nyújtott kulturális élményeket. Az is tapasztalható, hogy kultúra értelmezési kerete intézményfüggő, azaz megjelenik egy olyan elméleti megközelítés is (erről korábban nem volt szó), amely az egyéni, közösségi értékek, termékek, illetve eredmények mellett az intézményi és közösségi viszonyrendszeren fog alapulni. (Gondolhatunk itt a fesztivál-típusú kulturális termékekre, mely annál többet foglal magába, mint az előzőekben leírt fogalmak, elképzelések.)

A hazai kulturális intézmények esetében beszélünk ún. hagyományos és új típusú kulturális intézményekről. Az előbbiek közül leginkább látogatott intézménytípus a könyvtár és a közművelődési intézményi hálózatba tartozó kulturális egységek, valamint a magas kultúrát biztosító színházi és zenei rendezvények köre. Míg az utóbbiak körébe az amúgy is piaci alapon működő, de gyakran különösen magas értéket képviselő fesztiválok, alternatív programok, multifunkcionális kulturális élmények.

1. ábra
Kulturális intézmények száma (2013-2017 között)
(mozi/mozi, színházak és hangversenyek)⁵

A mozi élménye, kulturális tartalma 2014 óta ismét önmagára talált, érték közvetítő szerepe továbbra is fontos szerepet tölt be a társadalom tagjai körében. A színház intézménye folyamatosan fejlődik, látogatóinak száma évről évre emelkedik, az előadások különböző dimenziók mentén biztosítják a nézők érdeklődését, kulturális igényének való megfelelést.

2. ábra
Kulturális intézmények száma (2013-2016 között)
(könyvtárak, levéltárak, közművelődési intézmények)⁶

„Az 1990-es évek elején a könyvtárak száma jelentősen csökken, mintegy egyharmadára esett vissza a korábbi évekhez, évtizedekhez képest (például 1980-ban 10 498 települési könyvtár volt Magyarországon).

A negatív csökkenést mutató folyamat az ezredfordulóra megállt. A könyvtárhasználat ma is az egyik legmegfizethetőbb kulturális tevékenység. A csökkenő intézményi szám mellett további problémát jelent a hagyományos könyv térvesztése, az elektronikus kiadványok egyre nagyobb hódítása. Szemben állva azokkal a tényekkel, melyeket a szakemberek felsorakoztatnak, az elektronikus könyv olvasása nem teszi egyértelművé azt a tényt, hogy kevesebbet olvasnak a társadalom tagjai, vagy azt a tényt, mely szerint az olvasási kultúra hanyatlásnak van ítélve.

A könyvtárak mellett stabil kulturális értéket felvonultató intézményforma a közművelődési intézmények csoportja. A társadalom széles körének valós kulturális igényeinek e régóta fennálló intézmény többféle módon próbál megfelelni. „2016-ban a közművelődési intézményekben tartott rendezvények, előadások közül továbbra is a közösségi rendezvények (72 560 előadás - 2016), valamint az ismeretterjesztő előadások (38 234 előadás – 2016) szerepeltek legnagyobb számarányban.”⁷

A kultúráközvetítés intézményeként számos kihívás előtt áll a közművelődés intézményrendszere. A társadalom még sok esetben a szocialista kultúra képviselőjének tekinti ezt az intézményt, annak ellenére, hogy a 2000-es éveket követően egyre dominánsabb a magas kultúra képviseletére való törekvése. Az intézményesítettség kötöttséget jelent, mely a mai társadalom tagjaiból ellenérzéseket vált ki, s mivel összekapcsolódik a kultúra fogalmával, így esetleg disszonáns állapotot idéz elő a kultúra iránt elkötelezettek körében. A közművelődési intézmények egyik része még a tradicionális, másik része pedig a modernitás felé halad, mely szintén felemás érzéseket ébreszt azokban, akik éppen az intézményi igénybe vevők hezitálói körébe tartoznak.

A hazai intézmények körében kevésbé ismert, hogy az állatkertek és növényparkok, valamint a nemzeti parkok a közművelődés jelentős pillérét alkotják. Az intézmények elmúlt éveit a népszerűség és magas látogatottság, a szakmai fejlesztések és a minőségi kultúra kínálatának kialakítása jellemezte.

A kultúra társadalma – a társadalom kultúrája

Összefoglalásomban rövid áttekintést kívántam adni arról, hogy a mai kultúra fogalmát a különböző intézményi formákkal együtt milyen módon célszerű értelmezni, átgondolni.

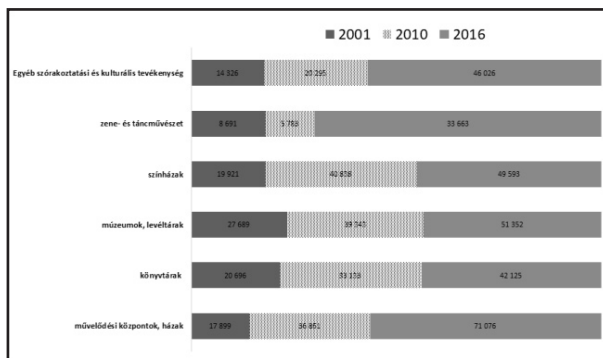
A kultúra fogalma az elmúlt évtizedekben valójában nem változott, olyan meghatározásokkal írjuk körül, amelyek a filozófia, a kulturális gondolkodás vagy a szociológia tudományának oldaláról jelennek meg. Mindezek azonban csak akkor lesznek érvényesek, ha olyan komplex kontextusba helyezzük őket, amelyekben a társadalom tagjai, az intézmények és az ideológiák is szerepelnek. E hármas egység alkotja majd azt a társadalmi kultúrát, amely ebben a tanulmányban mindenféleképpen szerepet kapott.

A kultúra értelmezését az elméleti kereteken túl a gyakorlat oldaláról sem szabad figyelmen kívül hagyni, hiszen még mindig az intézményesültség az elsődleges forma.

A kultúra társadalmi értékét sok esetben az intézményi vagy programfinanszírozással azonosítjuk. A magyarországi kulturális intézmények költségvetésből történő finanszírozása 2001 és 2016 között emelkedő tendenciát mutatott; legnagyobb arányban a művelődési házak részesültek mind ebből; a vizsgált időszak alatt közel négyszeresére emelkedett a finanszírozásuk, hasonlóan kiemelkedő a zene- és táncművészetre fordított összeg, mely szintén négyszeresét mutatja 2016-ban a 2001-es időszakhoz képest.

A kultúra finanszírozása megmutatja egy ország kulturális kérdésekhez történő hozzáállását. Azonban az is egyértelmű, hogy mindez csak az egyik oldala a kultúra fogyasztásának befolyásolására.

A kultúra finanszírozása egy eszköz, ezáltal lehetőséget teremtünk az intézmények eléréséhez, a kultúra fogyasztásához. Az eszköz azonban a társadalmi igények megjelenése nélkül nem lesz elegendő.

3. ábra

A költségvetés kulturális kiadásai (2001, 2010, 2016) intézményenként [folyó áron, milliő forint]⁸

Amikor a társadalom kultúrájáról beszélünk, akkor gondolhatunk arra, hogy vajon milyen intézményt vesznek igénybe az emberek, milyen kulturális igényeik vannak, de arra is gondolhatunk, hogy milyen műveltséggel rendelkeznek, és képesek-e ezt a műveltséget átadni, értékké formálni. Azon esetben, amikor a kultúra társadalmáról beszélünk, akkor pedig eszünkbe juthat az intézmények kulturális kínálata, a lehetőségek köre, vagy maga a műveltség és annak eszményképe.

Az elmúlt években a kultúra változásait olyan folyamatok alakították, melyek közül talán legerőteljesebben a technikai-technológiai változások hatottak, a rendszerváltozás és az EU-csatlakozás következményei, a válságok – gazdasági és politikai egyaránt –, valamint a magyar társadalom többszintű kulturális megosztottsága. Érdekes látteletet adnak azok a társadalmi felmérések, amelyek ezt az európai kultúrát, ennek legfőbb kérdéseit állítják előtérbe, és próbálnak meg választ adni az egyes országok, így Magyarország változásaira is.

Ez utóbbi több évtizede a magyar társadalom terhe, miközben a múlt jelenségei még visszaköszönnek, a jelen és a jövő kulturális hatásai pedig egyre erősödnek. Talán ezt is érthetjük a kultúra társadalmán, illetve a társadalom kultúráján.

Jegyzetek

1. Az előadás eredeti változata az MKE 50. vándorgyűlésén hangzott el.
2. Farkas Zoltán: *A kultúra, a szabályok és az intézmények*. Társadalomelmélet 3. Miskolci Egyetem, Miskolc 2005. Elérhető: <http://mek.oszk.hu/03000/03092/03092.htm#4>
3. Andorka Rudolf: *Bevezetés a szociológiába*. Elérhető: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevetesz_a_szociologiaba/ch16.html
4. Antalóczy Tímea – Füstös László – Hankiss Elemér: *(Vész)jelzések a kultúráról*. NO1. Budapest, MTA PII, 2009.
5. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zkz001.html#
6. Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zkz008.html
7. <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2017.pdf>
8. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zkz010.html

Felhőre könyvtárak!

Az MKE keszthelyi vándorgyűlésén elhangzott *Felhőre könyvtárak!* című előadás az idő rövidsége miatt mindössze figyelemfelkeltésre volt elegendő. Jelen cikk is a figyelemfelkeltést szolgálja, fókuszálva arra, hogy a könyvtárban dolgozóknak mit kell tudniuk a felhő szolgáltatásokról, hogy felelősséggel tudjanak dönteni arról, egyáltalán akarják-e és, ha igen, mely szolgáltatásokat kívánják igénybe venni.

Mit kell tudni a *felhőről*?

A felhő a számítástechnika egy ágazata. A felhő alapesetben kifejezetten egyszerűen megmagyarázható. Ha bármilyen fájl, fotót, zenét, dokumentumot nem a saját gépünkön tárolunk, hanem valamilyen internetes szolgáltatásban, az már a felhő. Többféle felhő alapú szolgáltatást különböztethetünk meg, a közös bennük az, hogy a szolgáltatásokat a szolgáltató eszközein elosztva üzemeltetik. Ezeket a szolgáltatásokat a felhasználók hálózaton keresztül érhetik el.

Hozzáférés szempontjából különböző típusú felhő rendszereket különböztetünk meg:

Nyilvános felhők vagy *publikus felhők*: ebben az esetben a szolgáltató a saját eszközzállományával (tárhely, hálózat, számítási kapacitás) szolgálja ki ügyfeleit. Eléréséhez csupán egy böngésző programra és internetkapcsolatra van szükség.

Privát felhők: ez esetben minden eszközt és szoftvert a felhő üzemeltetője biztosít. Saját vagy bérelt erőforrásokon lehet saját felhőt is építeni, az üzemeltetésről a privát felhő tulajdonosának kell gondoskodnia.

Létezik *hibrid* megoldás is, amely a nyilvános és privát felhőszolgáltatások elemeit ötvözi. Ez lehetővé teszi, hogy szabad kapacitás esetén publikus szolgáltatást is kínáljon.

Szolgáltatás szempontjából a felhőalapú szolgáltatások három fő csoportjáról beszélhetünk.

Szoftverszolgáltatás (Software as a Service): Magát a szoftvert nyújtja szolgáltatásként. Ezeket az alkalmazásokat általában http protokollon keresztül, egy böngészővel lehet használni.

Platformszolgáltatás (Platform as a Service): Az alkalmazás üzemeltetéséhez szükséges környezetet biztosítja, kezelőfelülettel, ezek rendszeres biztonsági frissítésével.

Infrastrukturaszolgáltatás (Infrastructure as a Service): Virtuális hardvert (szervert, blokk-tárhelyet, hálózati kapcsolatot, számítási kapacitást) szolgáltat.

Tárhelyszolgáltatás (Software as a service): Ez az „egyéb kategória”. Ide sorolhatók azok a szolgáltatások, amelyek biztonsági mentéshez adnak tárhelyet, valamint szinkronizálást biztosítanak.

Asztali kliens: Lehetővé teszi, hogy az adott felhőszolgáltató fiókjához számítógépről és/vagy telefonról is közvetlenül hozzáférjünk, nem szükséges webböngésző.

Szinkronizálás: Egy olyan folyamat, amely során az adott felhőszolgáltató fiókjában, valamint az ehhez a fiókhoz csatolt eszközökön (számítógép, telefon) lévő fájlok szinkronba kerülnek egymással anélkül, hogy ez részünkről beavatkozást igényelne.

A publikus felhők üzleti alapon működnek. Példák az üzleti alapon működő publikus felhőkre:

Google Drive

A Drive 15 GB ingyenes online tárhelyet tesz elérhetővé, melyen fotókat, rajzokat, videókat vagy más tartalmakat lehet tárolni. A Drive-ban tárolt fájlok elérhetők bármilyen okostelefonról, táblagépről vagy számítógépről. A tárolt dokumentumokat megoszthatja másokkal, hogy megtekintsék, letöltsék, vagy együttműködjenek minden olyan fájlra, amelyet erre kijelölnek.

OneDrive

Az OneDrive a Windows 10-en előtelepítve található, így dokumentumai és fényképei automatikusan felkerülnek az OneDrive-ra. Fájljait bárhol, bármilyen eszközön elérheti, bárkivel megoszthatja őket, és közösen dolgozhat rajtuk munkatársaival és családtagjaival egyaránt. Az OneDrive hatékony eszközöket kínál a keresett tartalmak megtalálásához. Az OneDrive-albumokban rendezett és kereshető állapotban tárolhatja a dokumentumokat.

A hagyományos informatikai rendszerek kialakításai jelentős beruházási költséget jelentenek, hiszen a hardvereket és a szoftvereket meg kell vásárolni, vagy ki kell bérelni, és a számítógépeket és egyéb eszközöket megfelelő körülmények között valahol el is kell helyezni. Költséges lehet továbbá a megfelelő informatikai képzettséggel rendelkező, a rendszert üzemeltetni képes szakemberek fenntartása, a biztonsági mentések és szükséges adattömörítések biztosítása is. Megoldás a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ) által üzemeltetett, az NIF program keretében készült felhő rendszer igénybevétele. A Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ) szuperszámítógép szolgáltatása tudományos számítási feladatok futtatására, valamint tudományos célú adattárolásra szolgál. A jelenleg integrált szuperszámítógép-rendszer komponensei négy helyszínen találhatók:

- Debreceni Egyetem
- KIFÜ központ
- Pécsi Tudományegyetem
- Szegedi Tudományegyetem

Milyen szolgáltatásokat kínál az NIIF felhő?

Felhő-szolgáltatások

- Levelezés
- Szalagos archiválás
- Domain-név regisztrációja
- Cloud for Education
- Tárhely-szolgáltatások
- Web hosting

Hálózati szolgáltatások

- Azonosítási szolgáltatás (Eduroam EduID)
- Hálózati elérés és kapcsolati szolgáltatás (Pont-pont kapcsolat, VPN, Multicast, FIX IP, DNS, WiFi)

Multimédiás szolgáltatások

- Videokonferencia-szolgáltatások
- Videotórium
- VoIP-szolgáltatások
- Video streaming és közvetítés

Ügyfélémtámogatás

- Műszaki és adminisztratív ügyfélszolgálat
- Tudástár
- IT-incidenskezelés
- Tervezés, tanácsadás

Ezekről a szolgáltatásokról azt kell tudni, hogy azoknak a könyvtáraknak, amelyek a HABON igénybevételével kapcsolódnak az internetre azoknak ingyenessék. Azoknak a könyvtáraknak, amelyek nem a HABON-on keresztül érik el az internetet, a KIFÜ-vel kötött szerződéskor dőlhet el az ingyenesség.

Azoknak a könyvtáraknak, amelyek igénybe kívánják venni a KIFÜ által kínált szolgáltatásokat, első lépésként azt kell felmérni, hogy adataik és alkalmazásaik milyen felhőszolgáltatáshoz illeszthetőek. Ehhez segítséget nyújt az INKA által akkreditált *Felhőre Könyvtárak* című tanfolyam. A tananyag elsajátítása segít abban, hogy a résztvevők fel tudják mérni, melyik felhőkonstrukció felel meg leginkább a könyvtár igényeinek és segít a felhőbe költöztetés előkészítésében. A felhőszolgáltatás bevezetése számos előnnyel jár, de ahhoz, hogy a lehető legnagyobb hatékonysággal ki tudja használni a lehetőségeket, egy könyvtár igényeit össze kell tudni hangolni a már rendelkezésre álló platformok és a felhőalapú szolgáltatások képességeivel. Fontos, hogy a biztonsági és helyreállítási lehetőségek, valamint az IT-források rendelkezésre állása együttesen biztosítsák, hogy a „felhőbe költözés” valóban hatékony és költségtakarékos megoldás legyen.

Általában a felhőben tárolt adatok biztonságának kérdése okozza a legtöbb aggodalmat. A biztonság nagyban függ a felhő típusától (nyilvános vagy privát, egyéni felhasználói vagy egyéb). A KIFÜ által üzemeltetett felhő biztosítja a legmodernebb monitorozó és ellenőrző rendszereket, tűzfalakat és a hozzáférési jogosultságokat ellenőrző, garantáló megoldásokat.

Gombos Péter – Szinger Veronika

Magyarország (is) olvas a gyerekeknek

A *Visegrad Reads to Kids* (Visegrád olvas a gyerekeknek) projekt előzményének tekinthető *All of Europe Reads to Kids* (egész Európa olvas a gyerekeknek) kezdeményezésről, valamint az ebbe a programba kapcsolódó *Minden cseh olvas a gyerekeknek* elnevezésű cseh civil szervezetről már korábban tájékozódhattak az olvasók.¹ A Visegrádi Alap által támogatott program elsődleges célja szintén az volt, hogy felhívja a figyelmet a gyermekeknek szóló felolvasás fontosságára a Visegrádi Együttműködés országaiban, tehát a projektben Csehország mellett Szlovákia, Lengyelország és Magyarország vett részt. Magyarország viszonylag későn, de a célkitűzéssel maximálisan egyetértve, a főbb elveket elfogadva csatlakozott a programhoz a Magyar Olvasástársaság (HUNRA) révén. Kampányok, villámcsődületek keretében szerettük volna népszerűsíteni a felolvasást többek között iskolákban, könyvtárakban, családokkal foglalkozó intézményekben, de akár közterületen is.

A program főbb elemei

A projekt egy kiadvány formájában lehetőséget adott arra, hogy a Visegrádi Négyek egymás országaiban népszerűsítsék saját, korábban már lefordított, elsősorban 4–10 éves gyermekeknek szóló könyveiket.² A brossurában szülőknek szóló tájékoztató anyag is helyet kapott a felolvasásról szóló tanácsokkal, ötletekkel.

A hivatalos megnyitóra 2018. május 28-án, Prágában került sor, ahol egy ünnepi program keretében találkozott a cseh, szlovák, lengyel és magyar küldöttség. Az est illusztris vendégei világ- és országos bajnok sportolók, Csehország legismertebb művészei és legnépszerűbb zenészei voltak, a célközönség pedig az a mintegy kétszáz meghívott gyermek, akik között mind a négy nemzet képviselőit megtalálhattuk. A projektben részt vevő országos szervezetek képviselői a színpadon saját nyelvükön olvastak fel részleteket Ivona Březinová *Add a mansod!* című könyvéből, amelyet a Visegrádi Négyek országai

minden nyelvére lefordítottak. A felolvasást maga a szerző kezdte el, majd ugyanazt a szövegrészt hallgathattuk meg cseh, szlovák, lengyel és magyar nyelven.

Az ünnepség során videobejátások segítségével visszatekinthettünk az előző évek hasonló rendezvényeire, ahol a fővédnökök, főszereplők mind fontos, hiteles cseh közéleti személyek, művészek voltak, Václav Havel egykori köztársasági elnöktől Zdeněk Svěrák Oscar-díjas forgatókönyvíró-színészig.

A Magyar Olvasástársaságot Gombos Péter alelnök, valamint Szinger Veronika és Pompor Zoltán tanácsstagok képviselték a rendezvényen.

A magyarországi kampány helyszínei³

Maga a kampányhét június 4-től 10-éig zajlott, a 4 és 10 év közötti gyerekekre és szülőikre, valamint a gyermekirodalomra fókuszálva. Ezen időszak alatt mind a négy visegrádi országban egyszerre szerveztünk különböző programokat: több generációt összehozó olvasós tevékenységeket, író-olvasó találkozókat, felolvasásokat, workshopokat. A magyarországi kampányban a hét öt napján öt kiemelt helyszínt jelöltünk meg.

Pécs

Június 4-én, hétfőn a pécsi Csorba Győző Könyvtár Körbirodalom Gyermekkönyvtárában Tasnádi Emese író és Vlasits Barbara színművész vezetésével zajlott érdekes program, amelynek célközönsége – természetesen – a gyerekek voltak. Az eseményen részletek hangzottak el az író *Városi legendák* című kötetéből, majd a mesehallgatás után a szerző és a művésznő beszélgettek a gyerekekkel kedvenc meséikről, mesehőseikről, a meséírásról, valamint az olvasásról és annak szépségéről is.

Budapest

Június 5-én, kedden a fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Sárkányos Gyermekkönyvtárában a kisebbeknek Both Gabi és Bajzáth Mária mesélt. E páros kiválasztása remek döntés volt, hiszen mindketten értik a gyerekek nyelvét, műveikkel meg tudják szólítani a korosztályt, ugyanakkor különböző műfajban érzik otthon magukat. Both Gabi a kortárs műmese, modern mese jeles szerzője, Bajzáth Mária ugyanakkor a hagyományos mesemondás avatott szakértője, akinek művészete a folklórban gyökerezik.

Ez idő alatt a nagyobbak – tízévesek – sem unatkoztak. Először Nyulász Péter Balaton-parti mesevilága szippantotta be a kiskamaszokat. A szerző ismét megmutatta, hogy van pedagógusi vénája. A gyerekek részben maguk is felolvasóvá válhattak, másrészt érdeklődve hallgatták a regény születésének történetét, az előzményeket (Fáy András és Lipták Gábor helkás írásait kevesen ismerik).

Kivételezett helyzetben volt a hallgatóság a tekintetben is, hogy elsők között vehették kézbe Az Év Gyermekkönyve-díjas *Helka* képregényváltozatát, amelyet láthatólag érdeklődve lapozgattak.

A balatoni mondavilág után egy más műfaj és korszak következett, Gáspár Ferenc ugyanis az Anjouk korába kalauzolta el a fiatalokat. S nemcsak a regények története került szóba, de elméleti oktatást és „gyakorlati képzést” is kaptak az érdeklődők a középkorral kapcsolatban. Megismerkedhettek az akkoriban használt fegyverek típusaival, használatukkal, sőt ki is próbálhatták azokat.

Végül egy szerepjáték keretében egy komplett koronázási ceremóniát is bemutattak a diákok, részletesen megbeszélve a résztvevők személyét és szerepét az ünnepségen.

Közben néhány percre megakadt a program, a négy visegrádi ország képviselői ugyanis rövid időre összekapcsolódtak skype-on, hogy a cseh, lengyel, szlovák és magyar gyerekek az egyidejű könyvtári élmény közben köszönthessék egymást.

Kaposvár

2018. június 7-én csütörtökön Kaposvár szervezett olvasós programot – nem hagyományos formában. A HUNRA és a Takáts Gyula Megyei és Városi Könyvtár a Fő térre szervezett villámcsődületet.

A flashmob keretében mintegy ötszáz kisdíák érkezett a város központjába. Ott először Fándly Csaba színművész „hangolta” a gyerekeket, elsősorban Varró Dániel-versekkel. Aztán maga a költő állt a népes közönség elé, s megjelenés előtt álló műveiből is felolvasott néhányat.

Flashmob Kaposváron

A program csúcspontja Varró Dániel *Miért üres a postaláda* című versének közös elszavalása volt. Ezt ismét Fándly Csaba színművész vezényelte. Majd a gyerekek vezényszóra magasba emeltek egy-egy nagyméretű betűt, amelyet előre elkészítettek. Egy-egy osztály betűiből verssorok álltak össze, a sorokból pedig a *Miért üres a postaláda* versszakai mutatkoztak meg.

Közben a tér másik sarkában a Kaposvári Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Karának elsőéves, látványtervező szakos hallgatói segítségével illusztrációk születtek a szöveghez. A néhány vonallal megkezdett rajzokat alsós gyerekek fejezték be – a legjobb alkotások készítőit (Varró Dániel döntése után) könyvekkel jutalmazták a szervezők. Kaposváron

nem ez volt az első olvasásos villámcsődület, s úgy tűnik, a gyerekek, a pedagógusok s maga a város is nagyon nyitott az ilyen jellegű programokra.

Közös versszavalás

Kecskemét

A „Visegrad Reads to Kids” kampány kiemelt helyszíne 2018. június 6-án Kecskeméten a Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár volt. A szerdai események szervesen illeszkedtek a 89. Ünnepi Könyvhét programjába is. Harcos Bálint meséíró délelőtt a megyei könyvtárban olvasott fel óvodásoknak és kisiskolásoknak Szofi meséiből⁴, délután pedig két fiókkönyvtárba, Hetényegyházára és Műkertvárosba látogatott el. Aznap délután a megyei könyvtár vendége volt Szeberényi Gyula Tamás alpolgármester, aki második osztályos gyerekekkel ismertette meg Rumcájsz történetét. A felolvasást követően az iskolások kiscsoportos, játékos foglalkozáson vehettek részt a Gyerekvilág könyvtárosai jóvoltából, a feladatok fókuszában természetesen a könyv, az olvasás állt. Június 4-től 15-ig a megyei kisiskolásai online vetélkedő keretében ismerkedhettek meg a visegrádi országok gyermekkönyveivel, az internetes felületen mintegy 103 diák küldte el megfejtését.⁵ A programokat Koleszár Márta, a könyvtár Gyerekvilág részlegének vezetője koordinálta.

Kecskemét egy „ráadás” programmal is büszkélkedhetett, ugyanis június 7-én a Kocsis Pál Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Szakgimnázium és Szakközépiskola épületében nyílt meg a 12 VILÁG – kortárs cseh gyermekkönyv-illusztrátorok című kiállítás a budapesti Cseh Centrum, a Magyar Olvasástársaság és a Könyvtárostanaírok Egyesületének Kecskeméti Munkaközössége (vezetője: Halupa-Tiba Gabriella) jóvoltából. A kecskeméti programot Lucie Orbók, a budapesti Cseh Centrum igazgatója nyitotta meg. A kiállítást első ízben Budapesten, 2018 áprilisában láthatta a nagyközönség „nemcsakisvakond” címmel, ugyanis a kiállításon olyan kortárs művészek illusztrációit tekinthették meg az érdeklődők, akik a nagy klasszikusok – Zdeněk Miler, Květa Pacovská, Miroslav Šašek, Jiří

Trnka, Štěpán Zavřel és Helena Zmatlíková – nyomdokaiba lépve alkották meg sajátos kifejezőmódjukat, a különböző helyszíneket, figurákat, történeteket. A kiállítók névsora: David Böhm, Pavel Čech, Dan Černý, Renáta Fučíková, Lucie Dvořáková, Vendula Chalánková, Lenka Jasenská, Lucie Lomová, Galina Miklínová, Petr Nikl, Jaromír Plachý, Vhrstí. A kiállítás kurátora: Radim Kopáč volt.

Harcos Bálint és a gyerekek

A megnyitó után a kisebb gyerekek mesefoglalkozáson vehettek részt Vadásziné Redenczki Anita vezetésével, aki Zdeněk Svěrák *Apukám, ez jól sikerült* című könyvéből⁶ olvasott fel a kicsiknek, de a bemutatás mellett a beszélgetés, magyarázat és szemléltetés módszere is helyet kapott. A nagyobbak Svejk, a derék katona nyomán rejtvényes barangolásra indultak Csomorné Bárány Melinda irányításával, egy számítógépes interaktív játék segítségével. A foglalkozást tartó két pedagógus a Könyvtárostanárok Egyesülete Kecskeméti Munkaközösségének tagja, akik rendszeresen vállalnak hasonló jellegű, a gyerekek és fiatalok bevonására építő interaktív programokat. Pet'ovska Flóra műfordító, a Csírimojó Kiadó vezetője pedig az iskola gyógynövénykertjének kínálatából füveskönyvet készített a gyerekekkel Tereza Vostradovská *Egérke enciklopédiája* című könyve⁷ alapján.

Az összesen mintegy hatvan gyermeket megszólító nap különlegessége az volt, hogy a felolvasáson túlmutatva a gyerekek bevonására, az interaktív jellegre fókuszáltak a foglalkozások, amelyek így sokkal jobban alkalmazkodtak a mai gyerekek befogadási képességének jellemzőihez. Míg a felolvasások során a gyermekek beszédpercepciója, a kognitív készségek közül pedig elsősorban fantáziája, belső képalkotó képessége fejlődhet, a foglalkozások ezen felül a beszédprodukciót és a szociális kompetenciákat is megcélolták. Az anyanyelvi kommunikáció során lehetőség volt saját gondolatok kifejtésére, egymás véleményének megismerésére. Igyekeztünk olyan gyermekközpontú pedagógiai eljárásokat érvényesíteni, mint például a tapasztalati úton megszerzett tudás alkalmazása az előzetes ismeretek felhasználásával vagy a cselekvő részvételt biztosító tudásépítés.

Készül a füveskönyv

Az elsődleges cél ugyanakkor természetesen az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése, az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés volt, ezzel formálva a pozitív attitűdöt az olvasás, a könyvek irányában. Mivel a programokon arányaiban kevés szülő tudott részt venni, a gyerekekkel folytatott beszélgetések során igyekeztünk olyan gondolatokat megfogalmazni és kimondatni, amelyek a gyerekeken keresztül remélhetőleg üzenet formájában jutnak el a szülőkhöz a mesélés, történetmondás fontosságáról. Egy korábbi projektünkben⁸ már bevált, hogy a gyerekek apró ajándékokat (a foglalkozások alapjául szolgáló könyvekről készült könyvjelzőket) vihettek haza, így az olvasási esemény tárgyiasult megnyilvánulása bekerült az otthonokba, ideális esetben ezzel (is) biztosítva a könyvhöz, olvasáshoz kapcsolódó élmény újbóli felidézését.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Pénteken, június 8-án Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 64(!) településén szerveztek programokat, a központi helyszín Apagy volt. A Könyvtári Információs és Közösségi Helyen mintegy hetven kisdíák várta a program díszvendégét, Bakos-Kiss Gábort, a Nemzeti Színház művészt. A „hazalátogató” művész a szülőfaluján kívül még három szomszédos településen olvasott fel a gyerekeknek. A felolvasásokon aktív szerepet vállaltak többen a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színházból (Tóth Károly, Munkácsi Anita, Dézsi Darinka, Fridrik Noémi), valamint Gosztola Adél a Vígyszínházból. Hozzájuk írók, költők, előadóművészek csatlakoztak, úgymint Hajdú Zsanett, Harcos Bálint, Nagy Szabina, Simon Szilvia és sokan mások: könyvtárosok, pedagógusok, szülők, a települések önkormányzati testületének tagjai, történelmi egyházak képviselői, hitoktatók, olvasóköri és nyugdíjas klubok tagjai.

Az iskolákban, könyvtárakban szervezett felolvasások, az írásbeliség különböző dimenzióit támogató foglalkozások minden kétséget kizáróan hasznosak, és hozzájárulnak

a literációs fejlődéshez. Ugyanakkor az olvasóvá nevelés a családban kezdődik, szinte a születés pillanatától kezdve. A V4-es projekt motorja az *Egész Csehország olvas a gyerekeknek* elnevezésű civil szervezet volt, Eva Katrušáková vezetésével. A csapat munkatársai rendíthetetlenül hisznek a felolvasás mérhetetlen erejében, abban, hogy a felolvasás szertartása megszilárdítja, elmélyíti a kapcsolatot szülő és gyermeke között. Milyen jó lenne, ha minden családban rendszeresen elhangozna az alábbi mondat: „Gyere, olvasok neked!” Naponta 20 perc elég lehet. De mindennap! A projekt tapasztalatait felhasználjuk jövőbeli tevékenységeinkhez, ezért reményeink szerint e programok alapozhatják meg egy nemzetközi hálózat létrejöttét, amely a gyerekeknek szóló felolvasást szeretné széles körben népszerűsíteni.

Jegyzetek

1. Eva Katrušáková – Béres Judit: Minden cseh olvas a gyermekeknek. *Könyv, könyvtár, könyvtáros*, 2017 (26. évf.) 2. sz. pp. 28–29.
 2. A szlovák, cseh vagy lengyel nyelvre lefordított magyar gyermekkönyvek közül az alábbiak kerültek be az ajánlóba: Berg Judit: Alma: *A sötét birodalom*; Boldizsár Ildikó – Szegedi Katalin: *Kiráhlány születik*; Csukás István: *Pompom meséi*; Janikovszky Éva: *Velem mindig történik valami, Ha én felnőtt volnék*; Lázár Ervin: *A hétfejű tündér, Berzsián és Dideki*; Lázár Ervin – Balogh Péter: *Öregapó madarai*; Lengyel Dénes: *Korona és kard. Régi magyar mesék és mondák*; Szegedi Katalin: *Lenka*; Tóth Krisztina: *Anyát megoperálták, Orrfújós mese*; Varró Dániel: *Nem, nem, hanem*; Zágoni Balázs: *Barni könyve*
 3. www.hunra.hu
 4. *Szofi tüsszent, Szofi varázsol, Szofi lufija, Szofi átváltozik*
 5. Az *Európai vakáció* elnevezésű, játékba bújtatott könyvajánló az alábbi köteteket reklámozta a szünetidőre: Petra Nagyová Džerengová: *Klára és a mumusok* (Szlovákia), Miloš Macourek – Adolf Born: *Matyi és Sári nyaral* (Csehország), Gévai Csilla: *Amíg kirándulunk* (Magyarország), Czesław Janczarski: *Fülesmackó kalandjai* (Lengyelország).
 6. Zdeněk Svěrák: *Apukám, ez jól sikerült*. Méry Ratio, 2010. Adolf Born illusztrációival. Fordította Forgács Ildikó
 7. Tereza Vostradovská: *Egérke enciklopédiája*. Csirimojő, 2018. Fordította Pet'ovska Flóra
 8. Szinger Veronika: „Játsszunk, rajzoljunk, hallgassunk együtt mesét!": Olvasásnépszerűsítő könyvtári program óvodásoknak és kisiskolásoknak. *Könyv, könyvtár, könyvtáros*, 2017 (26. évf.) 6. sz. pp. 34–43.
-
-

Mit olvas a digitális generáció?

Interjú Gombos Péterrel a 2017-es olvasásfelmérés eredményeiről

Az én könyvtáram projekt keretében végzett 2017-es országos reprezentatív olvasásfelmérés miben tér el az eddigi olvasási szokásokra irányuló vizsgálatoktól?

G.P.: Most először kerültek be a vizsgált körbe a 3–6 éves gyerekek, ez szerintem nagyon fontos különbség. Másrészt a pályázati forrásnak köszönhetően a kutatást két éven belül meg lehet ismételni, ilyenre korábban még nem volt példa.

Mik voltak Ön számára szülőként és tanárként a felmérés legfontosabb tapasztalatai?

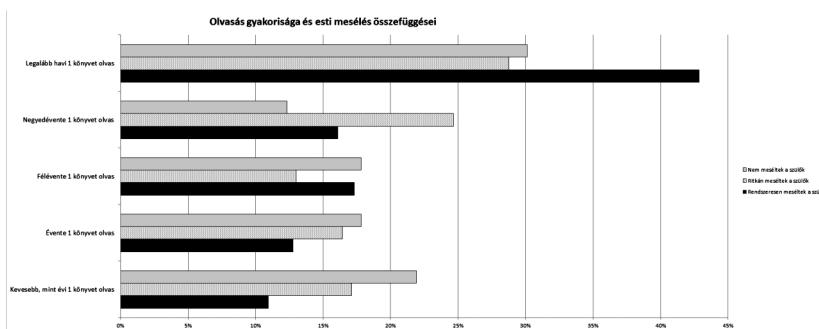
G.P.: Azt gondolom, attól függően, ki milyen területen dolgozik, más lehet számára érdekes az eredményekből. Biztosan én is elfogult vagyok, korábbi kutatásaim valószínűleg befolyásolják azt, hogy mire kaptam föl leginkább a fejemet. Két ilyen dolog volt: a fiatalok által megjelölt kedvelt műfajok rangsora, illetve az internethasználat és az olvasási kedv összefüggése. Ismereteim szerint eddig reprezentatív mérés nem igazolta, hogy a világhálót igen aktívan használók – akik saját bevallásuk szerint szinte folyamatosan online vannak – nagyobb része nem olvas könyveket. Közel 58%-uk. Ami a műfajokat illeti, a fiatalok körében meglehetősen népszerűek a fantasyk és a képregények, de valószínűleg soha ennyien nem olvastak még sci-fiket sem, mint manapság.

Ez az irodalmi kánontól való távolodást jelzi? Hogyan változott az olvasók klasszikusokhoz való viszonya az utóbbi évtizedben?

G.P.: A felmérésből furcsán kettős olvasói kép rajzolódik ki. Egyrészt a fiatalok közül sokan jelölték meg kedvencként kortárs szerzőket, műveket, de ugyancsak sokan mondtak klasszikus regényeket, írókat, olyanokat, akikkel iskolai irodalomként találkoztak. Ennek kapcsán olyan érzésünk lehet, hogy akik nem olvasnak, azok bementek egy olyan címre, szerzőre, amiről, akiről tudják, hogy értékes, fontos mű, író. Érdekes az is, hogy a legkedveltebb alkotók között most először nincs ott Jókai. Pedig az iskolában még mindig jelen van, nem is kis hangsúllyal.

Miért hároméves kortól vizsgálták az olvasás szerepét és szokását a gyermekek életében? Ebben az életkorban érdemes elkezdeni a könyvekkel való ismerkedést?

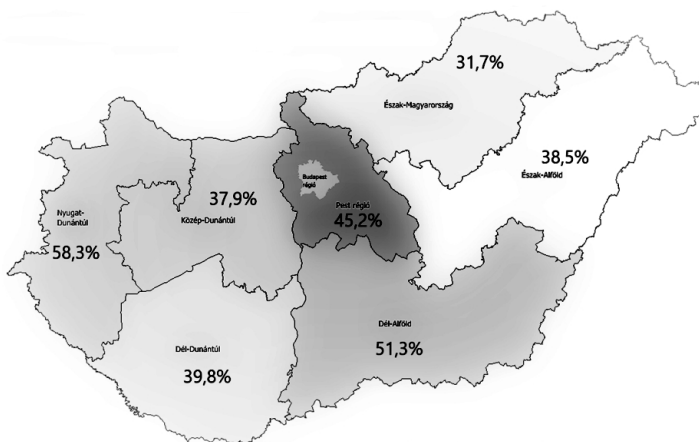
G.P.: Korábbi kutatásokból, de a mi mostani vizsgálatunkból is kiderült, hogy milyen erős összefüggés van a gyermekkori mesélés és az olvasóvá válás között. Az a kicsi, aki rendszeresen hall otthon meséket, jóval nagyobb eséllyel lesz később irodalomszerető és -értő ember.

Érdekes, hogy ehhez képest korábban nem vizsgálták ezt a korosztályt. Számunkra egyértelmű volt, hogy – ha már lehetőségünk van egy ekkora kutatásra – jó lenne többet tudni arról, hogy állnak hozzá a szülők az ennyi idős gyerekeik olvasóvá neveléséhez, vajon mennyien szakítanak rendszeresen időt a mesélésre. Az eredmény egyébként nagyon érdekes volt, mert bizonyos hátrányos helyzetű régiókban annyival kisebb a mesélési kedv, mintha egy teljesen más klasztert mértünk volna.

Mit jelent ez számokkal kifejezve? Kiemelne néhány példát?

G.P.: A dél-alföldi régió ugyanúgy hátrányos helyzetű, mint az észak-magyarországi. Ehhez képest előbbiben a családok mintegy 51%-ában van mindennapos mesélés, utóbbinál ez valamivel több, mint 31%. Ez nagyon komoly különbség.

A naponta mesélők aránya az egyes régiókban

Olvasás tekintetében melyek a legjobb és legrosszabb helyzetű régiók?

G.P.: Egyértelműen Dél-Dunántúl és Észak-Magyarország van a legrosszabb helyzetben. Budapesten sokkal jobb kép rajzolódik ki. Ugyanakkor például a könyvtárhasználat az KSZR-es településeken lett jobb, vagyis vidéken. Emellett például Közép-Dunántúlon vannak a legkevesebben azok, akik egyáltalán nem vesznek könyvet a kezükbe.

Mit olvasnak szívesen a szülők az óvodáskorúak számára?

G.P.: A népszerűségi lista élén Bartos Erika, Benedek Elek és a Grimm testvérek vannak. E hármából csak utóbbi érdekes, a Grimm-mesék ugyanis nem óvodásoknak valók...

A felmérés az Alfa és a Z generáció tagjait is vizsgálta. Látható-e, körvonalazható-e az eltérés a két generáció olvasási szokásait illetően?

G.P.: Szerintem ez a vizsgálat erre kevésbé volt alkalmas. A legutóbbi mérés (2005) idején egyrészt az alfák még meg sem születtek, másrészt jómagam a korábbi kutatások eredményeinél nem láttam részletes, korosztályok szerinti bontást. A mostani adatokból persze látszanak különbségek, de ezek inkább az életkorból adódhatnak. Azért is fontos lenne, hogy ez a vizsgálat rendszeresen, viszonylag szabályos időközönként megismétlődjön, hiszen akkor megláthatnánk azokat a sajátosságokat is, amelyekre a kérdés irányult.

Kik a toplistás szerzők a kisiskolások körében?

G.P.: Sajnos pontosan ugyanazok, mint az ovisoknál. Ami azért szomorú, mert mondjuk, Benedek Elek e korosztálynak is jó, Grimm realisan itt kerülhet elő, de Bartos Erikán már túl kellett volna lépni a 8-10 éveseknek. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy e korcsoportnál a szülők válaszoltak a gyerekek helyett.

A művek teljes lajstromát nézve milyen képet kapunk a kisiskolások és az óvodások olvasmányairól?

G.P.: Mindkét korosztálynál egyértelmű, hogy ezek valójában a szülők listái. Ami általánosságban elmondható, az az, hogy „megbízható” könyveket választanak. Vagyis vagy olyat, amelyet régóta ismernek, szeretnek (Benedek Elek, Grimm), vagy olyat, amelyről sok szó esik, sokat hallunk róla – ilyen Bartos Erika. A legtöbbet említett tízbe olyan szerzők is befértek, akik valójában nem ennek a korosztálynak írtak, de róluk tudták a megkérdezettek, hogy nem „ciki” mondani a nevüket.

Kiderül a felmérésből, hogy a szülő, a tanár (óvodapedagógus) vagy a gyermek ízlése, választása határozza-e meg, mit olvasnak a gyerekek? Kinek a „felelőssége”, milyen könyv kerül a gyerekek kezébe?

G.P.: Egyértelműen a szülőé. Ez a kutatás ráadásul úgy működött, hogy a szülőket kérdezték meg, így nyilván azt tudtuk meg, ők mit gondolnak. De amúgy is az a természetes, hogy a legfontosabb szocializációs közeg, a család legyen a döntő tényező.

Hogyan változik a lista 10-14 évesek kedvenceit tekintve?

G.P.: Itt nagyon „vegyes” a kép, a klasszikus, nagyrészt száz évnél idősebb szerzők mellett a kortársak kerültek az első tízbe. Ez persze fölvet kérdéseket. Például: senki sem olvassa az 1930-as és az 1990-es évek között született műveket? Ha így van, ennek mi az oka? Az „iskolai irodalmon” kívül valóban csak az aktuálisan legnépszerűbb, főként populáris könyveket szeretik? Szinte vicces az első négy könyvet együtt említeni: 1. *Egri csillagok* 2. *Pál utcai fiúk* 3. *Harry Potter* 4. *Egy ropi naplója*.

A 14-18 évesek számára kik a legnépszerűbb írók?

G.P.: Ez az első korcsoport, akik maguk adtak választ, szülői jelenlét nélkül. Talán nem véletlen, hogy két kortárs szerző van az élen, Leiner Laura és Rowling. A kedvenc művek dobogóján ott van még az *Alkonyat* is.

Milyennek látja a kamaszok ízlését a szövegválasztás terén?

G.P.: Alighanem a legizgalmasabb az összes korosztály közül. Őket talán kevésbé érdekli, hogy mi az elvárás velük kapcsolatban. Csak azok mondhattak olyan címet, szerzőt, amit, akit illik ismerni, akik valójában nem olvasnak. A többiek bátran bementék a kedvenceket, akkor is, ha populáris, irodalomórán sosem említett regények azok. Leiner Laurától Rejtő Jenőn át Stephen Kingig igen színes a paletta. Ez szerintem jó.

A könyvpiaci kínálatl összevetve a teljes népszerűségi skálát mennyire ismerik a kortárs szerzők új műveit a mai fiatalok?

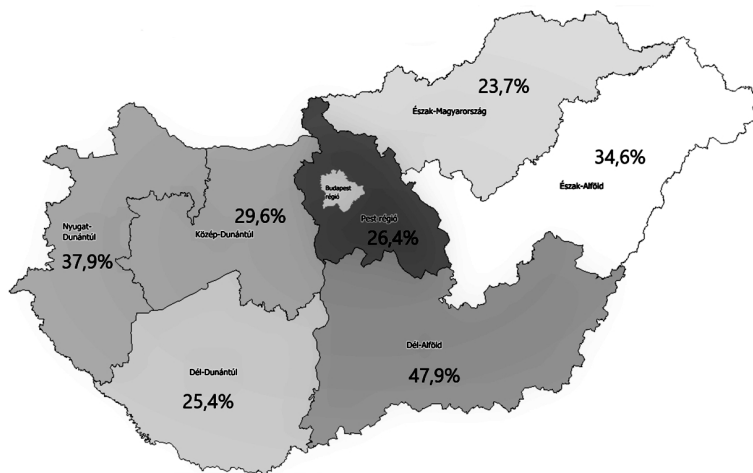
G.P.: E tekintetben nem lehetünk elégedettek. Jórészt azok a friss művek kerültek elő, amelyek átléptek egy szintet, s szinte egy egész korcsoportot „beszippantottak”. Érdekes, hogy Leiner Laura vagy Fejős Éva emellett kifejezetten „csajos író”. A fiúknál nem látszik, hogy lenne hasonló kedvencük napjainkból. De szerintem ennél is szomorúbb, hogy a közelmúlt irodalma mintha nem is létezne...

A felmérés azt is vizsgálta, mikor olvasnak a gyermekek. A válaszok alapján melyik napszak, időszak kedvez az olvasásnak?

G.P.: Ez korosztályonként változik. A legkisebbeknél legjellemzőbb az „otthon, hét-köznap este” (a szülők 48,9%-a szerint gyakran olvasnak ilyenkor), de csak kevéssel marad el ettől (45%) a hétvége. Ami a helyszínt illeti, elgondolkodtató, hogy a 3–5 évesek között a legalacsonyabb a könyvtárban gyakran „olvasók” aránya (0,7%), illetve döbbenetes magas a tékában soha nem olvasóké – 91,1%.

Az iskolások szeretnek könyvtárba járni?

G.P.: Sajnos ez az a téma, amelynél szerintem hamis képet mutat a kutatás. Mivel a kisebbeknél itt is a szülők válaszoltak, feltételezem, hogy valójában nincsenek pontos információik a témában. A számok ugyanis azt sugallják, hogy a gyerekek többsége nem járt még könyvtárban, de ez képtelenség.

A könyvtári tagok aránya a 18 éven aluliak körében

Mik azok a háttértényezők, melyek leginkább befolyásolják a gyermekek olvasási szokásait?

G.P.: Ha egy tényezőt kellene kiemelnem, akkor a szülői háttér lenne az. A könyvek száma otthon, a könyvekre költött pénz, a könyvtári tagság, a szülők mesélési kedve, olvasási szokásai mind-mind fontos elem. Azt be kell vallanunk, hogy ez a kutatás e téren nem mutatott újdonságokat, „csak” alátámasztotta korábbi vizsgálatok következtetéseit.

Korunk nevelési elveinek egyik fontos kérdése, hogy a szülő mennyit engedjen be otthonába a virtuális térből. Ön szülőként milyen mértékben korlátozza az internet használatát?

G.P.: Én azt gondolom, tudatosságra kell nevelni a nethasználatban. A világhálót tudni kell okosan, jól használni. Akár játéokra, szórakozásra is, csak tudni kell, mikor, miért lép föl a gyermek. A szörfözős, valójában céltalan netezés sokat árt. Azt is meg kell tanítani, hogy nem tragédia, ha egy üzenetet nem olvasunk el öt percen belül...

A vizsgálatok alapján milyen viszonyban áll a virtuális térben eltöltött idő az elolvasott könyvek számával? Sok szülőnek az a tapasztalata, hogy a hagyományos értelemben vett olvasást kiszorítja a közösségi oldalakon zajló állandó tevékenység, folyamatos részvétel. Marad egyáltalán ideje a virtuális közösségek aktív tagjainak az olvasásra?

G.P.: Ahogy erre korábban is utaltam, egyértelmű az összefüggés a könyvolvasási kedv és a netezés között. Érdekes módon ezúttal nem a két szélsőség mutatott „rossz hozzáállást”. Korábban arra utaltak a jelek, hogy a nagyon sokat és az egyáltalán nem netezők távolodnak el a könyvek világától. E vizsgálatban látványos volt a különbség még a két szélsőség között is: a napjaik jelentős részét online térben töltők lényegesen kevesebbet olvasnak. Érdekes kérdés, hogy az időhiány miatt, vagy ez a fajta befogadás a digitális

barangoláshoz képest kisebb „dopaminfröccsöt” ad. A folyamatos, gyors ingerhatások mellett a történetek olvasása egyszerűen unalmassá válhat.

Milyen gyakran szokott internetet (számítógépen, laptopon, táblagépen vagy okostelefonon keresztül) használni?	Elfoglaltságai mellett – a tankönyvön és az iskolai kötelező olvasmányokon kívül – olvas-e könyveket (vagy ha még nem tud olvasni, akkor olvasnak-e fel neki)?				
	Egyet sem olvasott az utóbbi 12 hónapban	1-3 könyvet elolvasott az utóbbi 12 hónapban	legalább egyet negyedévenként	havonként legalább egy könyvet elolvasott?	nem tudja / nem válaszol
10-20 percenként ránéz (gyakorlatilag folyamatosan online van)	57,7%	24,4%	14,1%	3,8%	0,0%
1-2 óránként	28,7%	41,1%	21,7%	7,0%	1,6%
naponta	28,0%	42,4%	18,6%	8,7%	2,3%
naponta többször	33,5%	33,2%	20,1%	10,5%	2,6%
hetente többször	23,9%	39,8%	22,9%	11,9%	1,5%
hetente egyszer-kétszer	28,3%	26,1%	27,2%	14,1%	4,3%
ennél ritkábban	33,3%	11,1%	0,0%	44,4%	11,1%
nem szokott internetezni	44,4%	22,8%	13,4%	17,1%	2,3%

Ezt a tendenciát mutatják a nemzetközi vizsgálatok eredményei is?

G.P.: Olyan külföldi kutatást, amely pontosan ezt vizsgálta, nem ismerek, de hasonlók alapján azt mondhatom, hogy igen. Azt ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy a magyar gyerekek bőven átlag feletti időt töltenek a világhálón. De így volt ez korábban a tévénézéssel is.

Van-e a nemzetközi gyakorlattól eltérő sajátos jellemzője a magyar gyermekek olvasási szokásainak?

G.P.: Szerintem igen, de nem csupán erre a kutatásra hivatkozva mondhatjuk ezt. A *Rumini* immár több mint évtizedes sikere bizonyítja például, hogy a magyar gyerekekre

nem csupán a „kevés szöveg, sok kép” típusú kiadványok vannak hatással. Közben begyűrűznek persze a nemzetközi divatok is. Egyre népszerűbbek a képregények, de olyan külföldi sikersorozatok, mint a *Ropi naplója* vagy az *Alkonyat* is népszerűségi listák élén vannak nálunk is. Ami kicsit „kilóg a sorból”, az a *Szent Johanna gimi*. Misztikus szál nélküli, helyenként kifejezetten intellektuális sorozat, a régi lányregények nyomdokán járva – s immár lassan egy évtizede változatlan sikerrel. A nemzetközi szintéren nem az effajta lányregények vannak az eladási listák élén.

Melyik korosztályt lehet leginkább terelni az olvasóvá válás útján?

G.P.: Minél kisebb korban kell elkezdeni. Ha igazán hatékonyak szeretnénk lenni, akkor a születendő gyermek anyukájával kell elkezdni foglalkozni. S aztán sokat és lehetőleg tudatosan már az újszülöttel is. A könyvekhez, az olvasáshoz való viszonyt (is) nagyon jelentősen befolyásolja az első pár hónap.

Egyre több hazai és nemzetközi példát látunk arra, hogy az olvasásnépszerűsítő mozgalmak a családokat célozzák, és tagjait együtt nevelik olvasásra. Megtanítható a szülő arra, miként szerettesse meg az olvasást gyermekével?

G.P.: Igen. Nem könnyű feladat ez, de nem is lehetetlen. Az a szülő, aki szeretne jó édesanyja, édesapja lenni a gyermekének, az megérti, elfogadja azt is, hogyan lehet segítség az olvasóvá nevelésben. A mesélés, a beszélgetés nem nagy dolog, nem igényel különös kompetenciákat. Persze, vannak érdektelen felnőttek, velük nagyon nehéz bármit kezdeni.

Négy ország összefogásával a gyerekeknek szóló hangos olvasást népszerűsítette a legutóbbi Visegrad Reads to Kids című rendezvénysorozat, melynek szervezésében Ön is részt vett. Mi a tapasztalata, mennyire képes formálni a szülők szemléletét egy ilyen kezdeményezés?

G.P.: Egy év, egy kampány aligha hoz eredményeket, de több ilyen – vagy hasonló – program sokat számíthat. Nemcsak azért, mert megjelenik egy-egy hasznos kiadvány például arról, hogy hogyan meséljünk a gyerekeknek, vagy hogy milyen eredménye lehet a rendszeres mesélésnek. Legalább ilyen fontos, amikor a szülők számára fontos, érdekes, hiteles emberek (legyenek azok sportolók vagy színészek) beszélnek az olvasás, a felolvasás jelentőségéről.

Hogyan változott az utóbbi évtizedben az olvasóvá nevelés módszertana és eszköztára? Mit jelent napjainkban ez a pedagógiai feladat?

G.P.: Normális esetben az olvasóvá nevelés elsődleges közege a család. Ha ott nem megfelelők a feltételek, akkor nem fog jól működni a dolog. Az óvoda, az óvodapedagógusok sokat segíthetnek, de a szülői háttérrel nem pótolhatják még a legjobb pedagógusok sem.

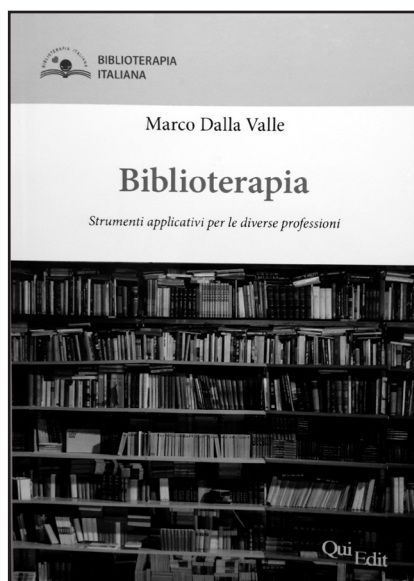
Természetesen kulcsfontosságú később az iskola, a tanító személyisége is. E téren nagyon pozitív változásokat láttunk az elmúlt évtizedben, szerencsére egyre kevesebb helyen „kínózzák” az alsós gyerekeket az életkoruknak nem megfelelő könyvekkel. Sajnos ugyanezt nem mondhatjuk el a fősősöknél. Noha mostanra komoly szakirodalma van

annak, hogy mit lehetne, kellene bevinni a 10–14 évesek irodalomóráira, a 30-40 évvel ezelőtti állapotokhoz képest alig változott valami. Érdeemes megnézni, milyen népszerűségi listája van a 10–14 éveseknek. Néhány – nem sok – népszerű regény (*Harry Potter*, *Hűvösölgyi sulí*) mellett csak veretes klasszikusokat találunk. És akkor felmerül a kérdés: tényleg elhihetjük, hogy ma egy kamasz a *Légy jó mindhalálíigért*, *A kőszívű ember fiaíért* vagy a *Kincskereső kisködmöníért* rajong? Az elmúlt években volt olyan kutatás, amely megmutatta, hogy épp e regényeket mennyire nem szeretik az iskolások. Ahogy azt is láhattuk, hogy sajnos a könyvtárosokat nem szokták megkérdezni a magyartanárok a könyvválasztás előtt. S hogy hogyan változott az olvasóvá nevelés módszertana? Tapasztalataim szerint még mindig túl keveset beszélünk arról, hogy ezt tudatosan kellene csinálni, minden korosztálynál. Iskolai keretek között még mindig nem jellemző, hogy végiggondolt, kitalált, leírt tervet lássunk a pedagógus részéről arra, hogyan is képzei el diákjai olvasóvá nevelését.

A felmérés eredményei hogyan befolyásolhatják az olvasóvá nevelés folyamatát?

G.P.: Ez egy elméleti munka. Bár az értékelő tanulmányokban elő-előfordulnak értékelő megjegyzések, még ritkábban javaslatok, de hogy ebből mi megy át a szülői, pedagógusi, könyvtárosi gyakorlatba, az már nem rajtunk múlik.

Az interjú **Husztí Ágnes** készítette

Marco Dalla Valle Biblioterapia című könyvének ismertetése a következő oldalakon található

Biblioterápia olasz módra

Magyarországi távlatból, ahol régóta oly sok megjelenési módja van a biblioterápiás képzéseknek, és cikkek, könyvek formájában egyre szélesebb körben kibontakozó szakirodalma is van a területnek, nehéz elképzelni, hogy milyen lehet a helyzete annak a szakembernek, aki egy olyan – tőlünk nem is oly távoli – országban sajátítaná el és gyakorolná az irodalomterápiát, ahol nincsen ennek komolyabb hagyománya. Nem is gondolnánk, milyen inséges a helyzet a művészetben, irodalomban gazdag Olaszországban, ahol ugyan az utóbbi években több olyan könyv is megjelent, amely látszólag a biblioterápia témájával foglalkozik, mégsem nevezhető egyik sem a téma elmélyült, elméleti és gyakorlati alapozást is nyújtó szakirodalmának.

Miro Silvera, milánói költő, író, fordító, szerkesztő 2007-ben, a Salani Kiadónál megjelent *Libroterapia. Un viaggio nel mondo infinito dei libri, perché i libri curano l'anima* [Könyvterápia. Utazás a könyvek végtelen világában, mert a könyvek gyógyítják a lelket] című, fotókkal gazdagon illusztrált könyvecskéje, ahogy a címe is kiválóan kifejezi, poétikus, némiképp naiv rácsodálkozás a könyvek fejlesztő hatására, a könyvek életünkben való hasznosulásának széles spektrumát áttekintve a Bibliától a fekete mágiáról szóló könyveken át a szakácskönyvekig, illetve a különböző bajokra ajánlott „könyvpirulákig” (pl. máig kísértő boldogtalan gyermekkorunk gyógyítására olvassunk Twist Olivért vagy Anna Frank naplóit; elégtelen szexuális élet esetén a férfiak Abelard, a nők Héloise élet-történetét olvassák) stb.).

Pszichológusok, pedagógusok, művészetekkel és fejlesztéssel, tanácsadással foglalkozó szakemberek írásai alkotják a pszichológus, Barbara Rossi által szerkesztett és a La Meridiana Kiadónál, 2009-ben megjelent *Biblioterapia. La lettura come benessere* [Biblioterápia. Az olvasás mint jólét] című kötetet, amely az olvasás és az írás segítő-fejlesztő, terápiás alkalmazását mutatja be a gyerekeknek való olvasás hasznáról, az önéletírás terápiás értékéről, az olvasás mentálhigiénés funkciójáról és a meghatározó, sorsfordító egyéni olvasmányélményekről, valamint a csoportos olvasásról szóló önálló tanulmányok keretében. Noha számos fontos megállapítást tartalmaz a kötet, nem vezet egységes koncepció, s a gyakorlatban való adaptálhatósága is minimális.

Francia eredetiben 2015-ben, az Actes Sudnél, olasz fordításban pedig 2016-ban, a Ponte alla Grazie Kiadónál jelent meg Régine Detambel, a francia kineziológus, író nő *I libri si prendono cura di noi. Per una biblioterapia creativa* [A könyvek gyógyítanak. Egy kreatív biblioterápia felé] című könyve, amely szintén költői és rendkívül személyes, szépirodalmi

utalásokban gazdag esszék, költői fantáziacímekkel ellátott szubjektív eszmefuttatásokat tartalmaz az olvasás ránk gyakorolt pozitív hatásairól.

Az említett „szakirodalmak” sorából toronymagasan kiemelkedik a veronai egyetemi kórházban dolgozó ápoló, irodalmár, gyakorló biblioterapeuta, Marco Dalla Valle munkássága, akinek 2014 óta jelennek meg nagyobb lélegzetvételű összefoglaló tanulmányai (például a *Biblioteche oggi* [Könyvtárak ma] hasábjain) a biblioterápia nemzetközi hagyományainak olaszországi megismertetése és a módszer segítő szakemberek körében való népszerűsítése céljából. Ezzel Dalla Valle azt végezte el, amit az elmúlt negyven év leforgása alatt tett meg főként Bartos Éva és Nagy Attila a biblioterápia magyar könyvtárosi és pedagógusi köztudatba való beemelésével. A vállalkozás 2017-re érett meg annyira, hogy már egy, az elméleti alapokat és a gyakorlati, módszertani ismereteket egyaránt rendszerező kézikönyv formájában is érdemes volt összefoglalni mindazt, amit a biblioterápia sok év alatt áttekintett hatalmas mennyiségű nemzetközi szakirodalmából és Marco Dalla Valle 2010 óta tartott saját (főleg klinikai) biblioterápiás foglalkozásaiból származó tapasztalatai alapján mondani lehetett. Így került kiadásra 2018-ban, előbb az egészségügyi szakemberek továbbképzésében készített tananyagok között e-book formájában (EBOOKECM.it), majd ugyanebben az évben, teljes változatában a veronai Qui Edit Kiadónál nyomtatásban is a *Biblioterapia. Strumenti applicativi per le diverse professioni* [Biblioterápia. Alkalmazott eszközök a különféle szakmák számára] című könyv, amely igazi unikumnak és a szó szoros értelmében véve hiánypótló munkának számít az olasz biblioterápia szegényes szakirodalmi felhozatalában.

A könyv első fejezete a biblioterápia fogalmának és professziójának kialakulástörténetét, annak közismert, főbb csomópontjait tekintve át a 19. század elejétől fogva, hangsúlyt helyezve olyan meghatározó szerzők munkásságának méltatására, mint az amerikai Arleen McCarty Hynes. Hynes kapcsán szó esik a washingtoni St. Elizabeths Hospitalhoz köthető klinikai (pszichiátriai) biblioterápiás gyakorlat és akkreditált képzés kialakulásáról, valamint az első biblioterápiás szakmai szervezet, az amerikai NAPT létrejöttéről és jelentőségéről.

A következő, kissé konfúzusra sikerült fejezetben sok alapvető fogalomról és jelenségről szó esik. A fejezetben a szerző a témára vonatkozó szakirodalom tekintélyes mennyisége miatt aligha vállalkozhatott arra, hogy teljességre törekvő módon kísérelje meg a biblioterápia elméleti alapjainak összefoglalását és rendszerezését. Jobb híján néhány kérdést emel ki és jár körül. E fejezet – amely egyszersmind a kötet legkevésbé sikerült, meglehetősen szerteágazó része – többek között Caroline Shrodes pszichodinamikus tanulmányai, Arisztotelész katarzisélmélete, Hans-Robert Jauss és Wolfgang Iser recepcióesztétikája, Franco Fortini narratológiája, a neurológia, valamint Carl Rogers csoportterápiás nézetei alapján tárgyal az olvasással és a biblioterápiával kapcsolatos alapfogalmakat és jelenségeket.

A 113. oldalon, gyakorlatilag a harmadik fejezettel kezdődnek a kötet legértékesebb részei, amelyek egyszersmind a kötet szerzőjének biblioterápia-felfogását is hűen tükrözik. Alkalmazott biblioterápia címszó alatt számos módszertani kérdésről olvashatunk, amely rész számos, a biblioterápia eszköztárát a maga területén alkalmazni óhajtó szakma képviselőinek nyújt a gyakorlatba konkrétan átültethető módszertani eszköztárat. A fejezet fontos része a biblioterápia folyamatszemléletű leírása (Laura J. Cohen, Arleen M. Hynes és R.J. Rubin teóriái alapján), amelynek megértése elengedhetetlen az e téren vég-

zett munka szakmaisága, hatékonysága és kontrolláltsága szempontjából. A fejezet kitér a biblioterápiában alkalmazható kérdőívészés célszerű adataira és azok elemzésére is. A biblioterápiában alkalmazott eszközök és módszerek tárgyalása során lényegretörő leírást találunk a biblioterapeuta szerepéről, az empátiás megértés fontosságáról, a szükséges pszichológiai tudásról, a hangos felolvasás fontosságáról és technikájáról, a testbeszéd jellegzetességeiről, a storytelling technikájának és az írásnak az alkalmazhatóságáról, a narratív orvoslásról. Külön fejezet szól a biblioterápiában alkalmazott, az e munkához kiválasztott szövegek, művek kérdéséről, a kiválasztás lehetséges, illetve javasolt tematikus és stilisztikai szempontjairól.

A 243. oldalon kezdődik a kézikönyv utolsó nagyobb egysége, amely olyan kérdésekkel foglalkozik, mint a csoportvezetés mikéntje, amely rész a csoportdinamika alapvető, a biblioterapeuta által feltétlenül ismerendő jelenségeit és a csoportfejlődés ismert szakaszainak jellegzetességeit járja körül, több esettanulmány-jellegű leírással segítve a kérdéses helyzetek elemzését és megértését. Ez a rész különösen tanulságos lehet a magyar olvasók számára, akik gyakran inkább a szövegek terápiás erejében bíznak, hogy ez majd működni fog (részben így is van), miközben csekély ismereteik vannak a csoportdinamikai és csoportterápiás kérdésekben, vagyis gyakorlatilag kevés fogalmuk van arról, hogy mivel bánnak a csoportvezetés során. Különös éleslátásra vall, hogy Marco Dalla Valle erre a kérdésre is szán figyelmet, s nem mulasztja el olyan, ide kapcsolódó fontos témakörök említését sem, mint a (biblio)terápiás munka etikai alapjainak tisztázása. Hazánkban gyakorlatilag csak mostanára jutott el oda a biblioterápia, hogy felmerült egy, a szakmát szabályozó etikai kódex megalkotásának a vágya, amit tettek is követtek. Hiszen a felelősség tisztázása és a problémás kérdések szabályozása nélkül nem lehet felelős segítői munkát végezni. Egyedülálló és egyben üdvözlendő jelenségnek számít a szakirodalomban, hogy a kötet szerzője nemcsak a csoportos biblioterápiáról értekezik – ami a gyakoribb megvalósulási forma –, hanem a kötet végén külön fejezetben, a 283. oldaltól bő húsz oldalon keresztül tárgyalja az egyéni biblioterápiás üléseken végzett munka és a kétszemélyes terápiás kapcsolat sajátosságait is, amelyek sok tekintetben igen eltérnek a csoportterápiás kerettől, s a biblioterapeuta, ha csak nem képzett ilyen irányban, nem is feltétlenül felkészült rá.

A kötetet záró oldalak a tematikus vagy tárgyszavakra épített biblioterápiás könyvajánló listák mintájára konkrét problémák, témakörök kapcsán ajánlanak konkrét műcímeket, a választást segítő rövid annotációkkal. Ez a rész némiképpen kilóg a kötet koncepciójából, bár kétségkívül hasznos lehet annak, aki hozzáfér a felsorolt művekhez. Magyar kontextusban nyilván más művekkel készítenénk el ezeket a listákat, ha már mindenképpen ragaszkodunk hozzá, hogy készítsünk ilyesmit.

Összességében egy kiváló, valóban hiánypótló kézikönyv készült el olasz nyelven, s csak remélni lehet, hogy ez a rendkívül hasznos forrás részben vagy egészen magyarra fordítva is elérhetővé válik az irodalomterapeuták számára.

Béres Judit

Marco DallaValle: Biblioterapia. Strumenti applicativi per le diverse professioni.
Verona: Qui Edit, 2018. 347 p.